

ԱՐԵՎՄՏԵԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Կառավարության Պաշտոնաթիվ

Թիւ 5, Մարտ, 2013 թ., Ֆրանսա, Փարիզ

Տեկոր գյուղ. Խժկոնքի վանք 20-րդ դար

Քաղաքակրթական զարգացմանը այլընտրանք չկա:

**Այդպես է եւ՝ Հայաստանի, եւ՝ քրդերի, եւ՝ Թուրքիայի պա-
րագային: Որքան շուտ ընդդիմացող կողմերը հասկանան եւ
ընկալեն թնջուկի բուն էությունը, այդքան քիչ կտառապեն
տարածաշրջանում ապրող բոլոր ժողովուրդները:**

Արեւմտյան Հայաստանի
Վտարանդի Կառավարության Վարչապետ՝
ՏԻԳՐԱՆ ՓԱՇԱԲԵԶՅԱՆ

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Խորհուրդը Ամիի մշակութային ժառանգության հարցով դիմում է պատրաստում ուղղված ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ին	էջ 3
ՄԱԿ-ի Բնիկ ժողովուրդների իրավունքների հարցերով փորձագիտական մեխանիզմ	էջ 4-5
Սիրիահայության ապագան. Թուրքիայի զինված ուժերի ներկայության խնդիրը	էջ 6
Անկախության եւ ինքնիշխանության վերահաստատումն է հայ հասարակության գերխնդիրը	էջ 7
Սիրիայի հայության իրավունքների եւ ինքնապաշտպանության իրավունքի մասին	էջ 8-9
Հայերէնի միասնական դասական ուղղագրութիւն	էջ 9
Սպառնալիքն ականա թելադրում է նաեւ դիմակայության ծրագիրը, եւթը	էջ 10-11
Արեւմտյան Հայաստանի Վտարանդի Կառավարությունը երկու տարեկան է	էջ 11
ԱՀԱԽ-ը եւ Արեւմտյան Հայաստանի Կառավարությունը մտահոգ է Հունգարիայի իշխանությունների քաղաքական որոշումով	էջ 12
Ադրբեջան - Հունգարիա գործարք.	էջ 12
Պատերազմը ավերում է Սիրիան	էջ 13
Սիրիահայության ակունքներն ու արմատները	էջ 14-15
Հակամարտությունը Սիրիայում կրում է միջհամայնքային բնույթ	էջ 16-17
Նախագահական հրամանագիր	էջ 18-19
Հայաստանի եւ քրդերի ապագան, Թուրքիայի զարգացման հեռանկարը	էջ 21

ԱՐԵՎՄՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԳՁԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՐԴՐ ԱՆԻԻ մշակութային ժառանգության հարցով դիմում է դատաւարում ուղղված ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ին

Խնդիրն այն է, որ 1983 թվականից Համաշխարհային ժառանգության կոմպենցիային անդամակցող Թուրքիան 2012 թ. ապրիլի 13-ին ՅՈՒՆԵՍԿՕ է ներկայացրել նոր հուշարձանախմբերի ցանկը, որի մեջ առաջարկված 38 հուշարձանախմբերի կազմում ներառվել է նաև Անի քաղաքը, որպես թուրքական մշակույթի նշանակալի մաս:

Արեւմտյան Հայաստանի Ագգային Խորհուրդը գտնում է, որ Թուրքիան իրավասու չէ միջազգային հանրությանը ներկայացնել ժամանակակից Արեւմտյան Հայաստանի տարածքում եւ Վուդրո Վիլսոնի Իրավարար վճռով սահմանազատված Արեւմտյան Հայաստանի չորս նահանգներում գտնվող որեւէ հուշարձան:

Ավելին, Արեւմտյան Հայաստանի Ագգային Խորհուրդը գտնում է, որ թուրքական կառավարությունը պատասխանատու է Արեւմտյան Հայաստանի Ագգային Խորհրդի եւ Արեւմտյան Հայաստանի Վտարանդի Կառավարության առջեւ հայ ժողովրդի մշակույթի անմխիթար վիճակի համար, այդ թվում նաեւ ավերված Անիի պատմական մշակութային կոթողների այսօրվա կարգավիճակի համար:

Դիմումի մեջ նշվելու է, որ 1894-1923 թթ. օսմանյան, երիտթուրքական, քեմալական կառավարությունների կողմից՝ հայության եւ հայկական քաղաքակրթության դեմ կատարված շարունակական ոճրագործությամբ, այսինքն՝ հայերի դեմ իրականացված ցեղասպանությամբ Թուրքիայի Հանրապետությունը տիրացավ Արեւմտյան Հայաստանի բոլոր արժեքներին: Իսկ

այսօր Թուրքիայի Հանրապետությունը, Հայերի դեմ պետականորեն ծրագրավորված եւ իրականացված ֆիզիկական ցեղասպանությունից հետո, իրականացնում է նաեւ մշակութային ցեղասպանություն:

Անիի մշակութային ժառանգությունը հայության բացառիկ քաղաքակրթական եւ մշակութային արժեքներից է, ուստի՝ Արեւմտյան Հայաստանի Ագգային Խորհուրդը, Արեւմտյան Հայաստանի Վտարանդի Կառավարությունը եւ Արեւմտյան Հայաստանի Հայերի Համագումարը՝ այդ հատուկ դիմումով պահանջելու են ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ից պաշտոնապես մերժել

Թուրքիայի Հանրապետության կողմից ներկայացված, բայց իրականում Արեւմտյան Հայաստանին պատկանող Անի քաղաքի մշակութային ժառանգության գրանցման միջնորդությունը:

Թուրքիայի Հանրապետության կողմից ներկայացված, բայց իրականում Արեւմտյան Հայաստանին պատկանող Անի քաղաքի մշակութային ժառանգության գրանցման միջնորդությունը:

Փարիզ, 08.06.2012 թ.

**Արեւմտյան Հայաստանի
Վտարանդի Կառավարության
Լրատվական հանձնաժողով**

Կայացել է «Անի. նեղացնել ավերակների թագուհուն» վավերագրական ֆիլմի պրեմիերան

«Չենք լռելու»-ն հանրությանն է ներկայացրել «Անի. նեղացնել ավերակների թագուհուն» վավերագրական ֆիլմը՝ հայերեն, ռուսերեն եւ անգլերեն լեզուներով: Ֆիլմը նկարահանվել է «Չենք լռելու»-ի երիտասարդների կողմից՝ Արեւմտյան Հայաստան կատարած ուխտագնացության ժամանակ: Ժապավենում ցույց է տրված, թե ինչ ողբալի վիճակում է հայտնվել Անիի հայկական մշակութային ժառանգությունը թուրքերի ձեռքում՝ միջազգային կառույցների, առաջին հերթին՝ ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի, քար լռության պայմաններում:

Նախաձեռնության անդամները նախօրեին ֆիլմի հետ միասին գրություն են ուղարկել ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ին՝ պահանջելով գործուն քայլեր ձեռնարկել Անիի ավերակների պահպանման հարցում:

[/www.eMedia.am](http://www.eMedia.am), 21.06.2012թ./

ՄԱԿ-ի Բնիկ Ժողովուրդների իրավունքների հարցերով փորձագիտական մեխանիզմ

Արեւմտյան Հայաստանի Հայերի Ասամբլեայի պատվիրակության ղեկավար պարոն Արմենակ Աբրահամյանի 1-ին զեկույցը ՄԱԿ-ում

Կետ 4. Հանածոներին վերաբերող ոլորտներ

Ժնև, 10 հուլիսի 2012

Շնորհակալություն Ձեզ, պարոն Նախագահ: Թույլ տվեք շնորհավորել Ձեզ այս բարձր պաշտոնին նշանակվելու կապակցությամբ եւ շնորհակալություն հայտնել Ձեզ Փորձագիտական մեխանիզմի նիստին մասնակցելու համար:

Ներկայացնելով հանածոների արդյունաբերությանը վերաբերող խնդիրը, պետք է անդրադառնալ պարտադիր պայմանին – ազատ, նախօրոք եւ գիտակցված համաձայնության, ինչպես նաեւ Արեւմտյան Հայաստանի եւ Անատոլիայի բնիկ ժողովուրդների ինքնորոշման իրավունքին:

Մեր տարածքներով, առանց մեր համաձայնության, անցկացվել է նավթամուղի եւ գազամուղի ավելի քան երկու հազար կիլոմետրանոց խողովակաշարեր: Դա ոչնչացնում է մեր ռեսուրսները, կլանում հազարավոր հեկտարներով անտառներ եւ խախտում կենսաապահովման տարածքի բնապահպանական հավասարակշռությունը:

Սիրիայում ընթացող պատերազմի հետեւանքով, որը սահմանամերձ է Թուրքիային, հրդեհներն ու պայթյունները վտանգի են ենթարկում բնիկ ժողովուրդների առողջությունը: Դրան պետք է ավելացնել, որ փախստականները – բնիկ ժողովուրդների ներկայացուցիչները՝ կանայք, երեխաներ ու մեծահասակներ, հազարներով հեռանում են Սիրիայից, երբեմն միայն նրա համար, որ մահ գտնեն նրանից հեռու:

2011 թվականի մարտ ամսից Թուրքիան Սիրիայից ընդունել է 35.000 փախստական:

Հորդանանը 16 ամիսների ընթացքում ընդունել է 140.000 փախստական:

Շուրջ 40.000 փախստական ապաստանել է Լիբանանում:

Պետությունների վարած հանածոների արդյունաբերականացման ու աճի «անսահմանության» քաղա-

քականությունը տանում են մեզ պատերազմի – պատերազմ, որը կարող է ընդգրկել ամբողջ Փոքր Ասիան:

Այս հակամարտության պատճառը թաքնված է այնտեղ, որ պետությունները եւ հանածոների ոլորտում ակտիվ գործող կառույցները չեն հարգում Պայմանագրերը եւ իրենց պարտավորությունները:

Այս խնդիրներն անմիջականորեն առնչվում են բնիկ ժողովուրդներին, որոնց թվում են հայերը, արաբները, ասորիները եւ քրդերը, եւ ոչինչ չի կարող արվել, առանց նրանց ազատ, նախօրոք եւ գիտակցված համաձայնության:

Երկխոսությունը եւ միջազգային իրավունքի գործադրությունը չեն հանդուրժում ոչ մի տեսակի սահմանափակում: Պայմանագրերը, մասնավորապես Սելերի դաշնագիրը եւ նախագահ Վուդրո Վիլսոնի Իրավարար վճիռը,

պետք է իրագործվեն անհապաղ՝ ապագադուքացման գործընթացի շրջանակներում:

Ես ՄԱԿ-ի շրջանակներին, ինչպես նաեւ պետություններին կոչ եմ անում գործի դնել բոլոր ջանքերը նրա համար, որպեսզի հաղթահարենք միջազգային այս ճգնաժամը՝ հենվելով իրավունքի վրա, որը խաղաղության հիմքն է, որովհետեւ դա արդեն հիմք է փոխզիջման համար, գիտակցության հաղթանակի եւ իմաստության, որը կառաջնորդի դեպի վերականգնում եւ ոչ թե ոչնչացում: Ոչնչացումը ոչ այլ ինչ, քան փախուստ, որը տանում է քաոսի:

Շնորհակալություն

ՄԱԿ-ի ԲՆԻԿ Ժողովուրդների իրավունքների հարցերով փորձագիտական մեխանիզմ

Արեւմտյան Հայաստանի Հայերի Ասամբլեայի պատվիրակության ղեկավար
պարոն Արմենակ Աբրահամյանի 2-րդ զեկույցը ՄԱԿ-ում

Կետ 5. Ուսումնասիրություն բնիկ ժողովուրդների իրավունքների եւ ինքնության քաջալերման եւ պաշտպանության հարցերում լեզուների եւ մշակույթների դերի մասին

Ժնեւ, 10 հուլիսի 2012

Շնորհակալություն պարոն Նախագահ,
Բնիկ ժողովուրդների մշակութային հարստության ինքնատիպությունն այսօր ոչ մի կասկած չի հարուցում, ինչը հաստատվում է Փորձագիտական մեխանիզմի իրականացրած ուսումնասիրությամբ:

Հայերը, Արեւմտյան Հայաստանի բնիկները, հազարամյակների ընթացքում ենթարկվել են վտանգի, որովհետեւ ապրել են Ասիան եւ Եվրոպան միմյանց կապող ռազմավարական իմաստով առավել քան կարելու ճանապարհի հատվածում: Այս բացատրությունը լույս է սփռում ազգի ճակատագրի վրա, որը դարձավ ազգերի նվաճումների զոհը, որոնք չունեին ոչինչ ընդհանուր հայկական հավատալիքների, բարոյականության, իրավունքի, մշակույթի հետ:

Այդ ժամանակներից ի վեր, մենք հիմնեցինք մեծ թվով դպրոցներ եւ հաջողվեց մեր սրտերում պահպանել գիտակցությունը՝ մարդկային ոգու արժեքի, իրավունքը՝ ընտանիքի, անհատի ու քաղաքացու, բայց եւ միաժամանակ ենթարկվեցինք կենսաբանական ցեղասպանության, արտահայտված՝ մեր երեխաների առեւանգումներով եւ նրանց նկատմամբ իրականացված բռնությամբ:

Իսկ հետո... Արյունոտ տարեթվեր են՝ 1894-ից մինչեւ 1923 թվականները, շրջադարձային, որոնք արյունոտված ու հրե տառերով դաջված են հայության ազգային հիշողության մեջ: Հայերի ցեղասպանության շուրջ բանավեճերը չեն դադարում մինչեւ հիմա:

Սակայն հիմա մենք ապրում ենք ցեղասպանության երրորդ փուլը՝ մշակութային ցեղասպանությունը: Այսպես, 2005 թվականի դեկտեմբերին ադրբեջանական բանակը ոչնչացրեց Ջուղայի միջնադարյան գերեզմանոցը Նախիջեւանում, բաղկացած՝ 10-րդ դարի ավելի քան 5000 տապանաքարերից:

Այսօր մենք նկատում ենք, որ մեր անցած տարվա ելույթից հետո Թուրքիան ջանքեր է գործադրում վերականգնելու եւ վերադարձնելու հայկական ժառանգության որոշ խորհրդանիշներ, նույնիսկ, եթե դրանք ընդամենը կաթիլներ են օվկիանոսում, որովհետեւ, ցավոք, բազմաթիվ են սրբազան տարածքների յուրացման փաստերը, առանց մեր Ազգային Խորհրդի՝ ազատ, նախօրոք եւ գիտակցված համաձայնության: Այս կապակցությամբ ես հիշեցնում եմ Անի քաղաքի հետ կապված իրավիճակի մասին, Արեւմտյան Հայաստանի միջնադարյան մայրաքաղաքի, եւ համաձայնություններն ու իրավարար վճիռները չհարգելու մասին,

որոնք պետք է որ պարտադիր լինեին բոլոր պետությունների համար:

Ճիշտ այդպես, Դիարբեքիր քաղաքում թուրքական իշխանությունները հետապնդում են մեր մտավորականներին ամենաբացառիկ հայերեն լեզվի դասեր անցկացնելու համար, որը ոչնչացման եզրին է: Այսինքն, այս մոլորակի վրա դեռ կան վայրեր, որտեղ բնիկների լեզուների ուսուցանումը, լինի դա հայերեն, քրդերեն, հունարեն, արաբերեն կամ ասորերեն, օրենքի խախտում է համարվում: Այն դեպքում, երբ այդ լեզուները, իրականում, բազմազգ աշխարհի արժեքներն են:

Այդ դեպքում մենք ինչպե՞ս հավատանք, որ Սիրիայից հայ, ասորի, արաբ եւ քուրդ փախստականները Թուրքիայում պաշտպանություն կունենան, երբ նրանց լեզուների ուսուցանումը իշխանությունների կողմից դիտվում է, որպես քրեորեն պատժելի փաստ: Ինչպե՞ս կարող ենք մենք հավատալ, որ Սիրիայում ընթացող պատերազմի նպատակն է ազատագրել եւ ժողովրդավարացնել սիրիական հասարակությունը, երբ ներկայիս ռազմական օդուժը եւ նրանք, որ կոչված են պատերազմելու, մեր երեխաներին են հետապնդում Արեւմտյան Հայաստանում եւ Քուրդիստանում:

Ես կցանկանայի հավաստել, որ չնայած բնիկ ժողովուրդների մշակույթների անընդարկունակության, գոյություն ունի այն, ինչը միավորում է մեզ բոլորիս, ինչը բնիկ ժողովուրդների պատկանելիության արմատական ցուցանիշներից է, բայց որը չի արտահայտված ոչ մի տեսակի սահմանումներում, այն, որ բնիկ ժողովուրդներն իրենց լեզուն դիտարկում են, որպես հաղորդակցության միջոց, եւ նույնիսկ բնության հետ շփման, եւ ոչ միայն կենդանիների, բույսերի ու քարերի, այլեւ հոգեւոր մշակույթի հետ:

Այստեղ ես՝ Մարդու իրավունքների խորհրդին եւ պետություններին եմ դիմում հետեւյալ ուղերձով. փլուզման գործընթացները, ժխտողականությունը, ոչնչացումը, բնիկ ժողովուրդների գոյատեւման համար անհրաժեշտ մշակութային եւ բնական ռեսուրսների եւ լեզուների ոչնչացումը կխանգարեն աշխարհին հասնել զարգացման մի նոր մակարդակի, գիտելիքի, իմաստության եւ հավասարակշռության, որոնք միայն կարող են եւ ապահովել խաղաղ կյանք:

Ավարտելով խոսքս կցանկանայի հիշեցնել Էմիլ Զոլանի «խոստովանությունը». «Մարդը երկրում չի ապրում, նա ապրում է լեզվի մեջ: Հայրենիքը՝ դա լեզուն է ու ոչինչ ավելի»:

Սիրիահայության աղազան. Թուրքիայի զինված ուժերի ներկայության խնդիրը

Սիրիահայության աղազան սերտորեն կապված է ռազմա-քաղաքական հետեւյալ ուժերի կողմնորոշումներից ու քայլերից՝ Սիջազգային ընկերակցության, սիրիական ընդդիմության, Թուրքիայի զինված ուժերի, հայության եւ Հայաստանի Հանրապետության:

Թուրքիայի ներկայի քաղաքական վերնախավը չես համեմատի երիտթուրքերի հետ: Ժամանակակիցները իրավացիորեն ավելի շրջահայաց ու զգուշավոր են եւ դա է պատճառը, որ արեւմուտքին, մասնավորապես ԱՄՆ-ին 2008 թ. ի վեր, ոչ մի կերպ, չի հաջողվում նրանց ներքաշել Սիջին Արեւելյան ռազմա-քաղաքական ավելի ակտիվ ու վտանգավոր գործողությունների հորձանուտը: Բայց ինչպես ասում են. «Մեծ ցանկության դեպքում այժից էլ կարելի է լարախաղաց պատրաստել»: Հնարավոր է, որ այդ ջանքերը հաջողություններ արձանագրել են, ինչի վկայությունը Սիրիայի սահմանին Թուրքիայի ռազմական օդանավի միջադեպն է:

Հնարավոր է, որ թուրքական քաղաքական վերնախավը ռիսկի է դիմում: Իսկ ռիսկը շատ մեծ է, որովհետեւ այսօր աշխարհում բոլորին է հասկանալի, որ Սիրիան ջրբաժան է հին ու նոր աշխարհակարգերի միջեւ, ընդ որում՝ նորի հաստատումը հնարավոր է Սիրիայում ներկայի իշխող վարչակարգի անկումից հետո միայն: Ռիսկը մեծ է նաեւ այն պատճառով, որ իրականում Թուրքիայի զինված ուժերը Սիրիային եւ սիրիահայությանը սպառնում են այն տարածքներից, որտեղ նրանք, ըստ էության, իրավունք չունեն լինելու, այսինքն՝ Արեւմտյան Հայաստանից եւ Կիլիկյան Հայաստանից:

1878 թ. տեղի ունեցած Սան-Ստեֆանոյի եւ Բեռլինի համաժողովների, ինչպես նաեւ 1895 թ. Մայիսյան բարենորոգումների ծրագրի պահանջների համաձայն՝ Օսմանյան Թուրքիան պարտավորվում էր բարենորոգումներ իրականացնել Արեւմտյան Հայաստանում եւ Կիլիկիայում: Փոխարենը, թուրքական երեք իրար հաջորդող կառավարություններ՝ օսմանական, երիտթուրքական, քեմալական, ցեղասպանություն եւ բռնագաղթ իրականացրին Հայաստանում:

1918 թ. հոկտեմբերի 30-ին Ղազնակիցների եւ Թուրքիայի միջեւ կնքված Մուդրոսի զինադադարի 16-րդ հոդվածի համաձայն՝ Թուրքիան պարտավորվում էր իրականացնել. «Հեջասի, Ասիրի եւ Եմենի, Սիրիայի եւ Սիջագետքի բոլոր կայազորների հանձնումը դաշնակցային հրամանատարությանը..., Թուրքական զոր-

քերի դուրս բերումը Կիլիկիայից»:

1920 թ. Նոյեմբերի 22-ից հետո, ԱՄՆ նախագահ Վուդրո Վիլսոնի կայացրած Իրավարար վճռի համաձայն՝ թուրքական զինված ուժերը պարտավոր էին դուրս գալ Արեւմտյան Հայաստանի չորս վիլայեթներից:

2011 թ. Մարտի 29-ին Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Խորհուրդը որոշում ընդունեց «Արեւմտյան Հայաստանի հայերի եւ Արեւմտյան Հայաստանի Մշտական, զինված, դրական չեզոքության մասին», ինչը նշանակում է, որ թուրքական զինված ուժեր չեն կարող լինել նվազագույնը վիլսոնյան Իրավարար վճռով Հայաստանին հատկացված այդ տարածքներում:

Ստացվում է ամբողջովին հակաիրավական եւ անօրինական մի գործընթաց, երբ թուրքական զինված ուժերը.

ա) արդեն շուրջ 92 տարի է, ինչ բռնազավթված են պահում Արեւմտյան Հայաստանը եւ Կիլիկյան Հայաստանը,

բ) երբ այդ նույն բռնազավթված տարածքներից մի նոր ագրեսիայի սպառնալիք են ստեղծում տարածաշրջանի ժողովուրդների եւ երկրների համար: Բնական է, որ ամբողջովին հակաիրավական եւ անօրինական այս գործընթացը հարկադրելու է սկսել միանգամայն իրավական եւ օրինական գործընթաց, որի նպատակն է լինելու թուրքական զավթիչ ուժերի դուրս բերումը Հայաստանի բռնազավթված տարածքներից, մասնավորապես Արեւմտյան Հայաստանից եւ Կիլիկյան Հայաստանից:

Արեւմտյան Հայաստանի Վտարանդի Կառավարությունը իր ուշադրության կենտրոնում է պահում տարածաշրջանում ընթացող ռազմա-քաղաքական գործընթացները եւ, ի հարկին, չի հապաղելու միջամտել, երբ դրանք կրկին ստանան ագրեսիայի ու անօրինականության մի նոր գործընթացի հանգամանք եւ, մասնավորապես, վտանգեն հայության եւ Հայաստանի աղազան ու զարգանալու իրավունքը:

26.06.2012 թ.

**Արեւմտյան Հայաստանի Վտարանդի
Կառավարության Լրատվական հանձնաժողով**

Ադրբեջանն իրավական հիմք է նախապատրաստում Թուրքիայի զինված ուժերի ներկայության համար Վրաստանում եւ Ադրբեջանում

Այն բանից հետո, երբ հայկական կողմը հայտարարեց, որ Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի զինված ուժերն ի վիճակի են զգալու վնաս հասցնել Ադրբեջանի նավթի եւ գազի արտահանման ներուժին, Ադրբեջանը փնտրում է ելքեր այդ «սպառնալիքը» չեզոքացնելու համար: Իլհամ Ալիևն իր հայացքը կրկին ուղղել է դեպի ՆԱՏՕ-ն՝ համապատասխան գրավոր առաջարկով: Սակայն Ադրբեջանի կողմից ՆԱՏՕ-ին ներկայացված պաշտոնական առաջարկությունը կարող է «պայթեցնել» տարածաշրջանի խաղաղությունը: Ադրբեջանը ՆԱՏՕ-ի ղեկավարության է ներկայացրել առաջարկություններ, որոնք վերաբերում են Ադրբեջանի, Վրաստանի եւ Թուրքիայի տարածքով անցնող նավթի եւ գազի արտահանման խողովակաշարերի ֆիզիկական պաշտպանությանը: Առաջարկվում է այդ խողովակաշարերի պաշտպանությունը հանձնել ՆԱՏՕ-ին:

Սա նույն է, թե խողովակաշարերի պաշտպանությունը հանձնել ՆԱՏՕ-ի անդամ Թուրքիայի զինված ուժերին: Համաձայն ադրբեջանական աղբյուրների, ՆԱՏՕ-ն առայժմ ի գիտություն է ընդունել Ադրբեջանի առաջարկությունները: Հետաքրքիր է, որ Ադրբեջանն այս առաջարկությունը չի համաձայնեցրել Վրաստանի հետ: Առավել եւս, հաշվի չի առել Ռուսաստանի արձագանքն այս կարգի պրովոկացիոն բնույթ կրող գործողությունների նկատմամբ: /www.armweeklynews.am, 20.11.2012թ./

ԱՆԿԱԽՈՒՅՅԱՆ ԵՒ ԻՆՔՆԻԶԻՏԱՆՈՒՅՅԱՆ ՎԵՐԱՀԱՍՏԱՏՈՒՄԸ Ե ԿԱՅ ԽԱՍԱՐԱԿՈՒՅՅԱՆ ՂԵՐԽՆՈՒՅՅՈՒՄԸ

ՀՀ քաղաքական վերնախավի լուռ համաձայնությամբ՝ ՀՀ Անկախության Հռչակագիրը 1993-ից սկսած մոռացության մատնվեց հասարակական ու մշակութային, ընկերային ու քաղաքական հարաբերություններում:

Փոխարենը, աստիճանաբար, ի հայտ եկավ ու ձեւավորվեց հիմքից իսկ մերժելի, հոռի ու այլանդակ մի մշակույթ, որը պայմանավորված էր ՀՀ-ի ընտրած զարգացման արտաքին եւ ներքին քաղաքական ու տնտեսական կողմնորոշումներով՝ պայմանավորված եւրոպական, կովկասյան, եւրասիական ինտեգրման եւ ազատ շուկայի ընտրությամբ:

Եւրոպական ինտեգրումն ուղղորդվում է շատ որոշակի եւրոպական քաղաքական չափորոշիչներով ու պարտադրանքներով, եւրասիականը՝ ռուսականը, ուղղորդվում է տարածաշրջանային քաղաքական ու տնտեսական չափորոշիչներով: Ընդունելով երկու կողմերի առաջարկները՝ ՀՀ իշխանությունները շրջանցեցին ՀՀ Անկախության Հռչակագիրը: Քսան տարին բավարարեղավ, որ հանրությունը սկսի գրել ու խոսել ՀՀ անկախության ու ինքնիշխանության կորստի իրական վտանգի մասին, բոլոր ոլորտներում:

1994-ի զինադադարից ի վեր, մեր կյանքում հաստատված համեմատական խաղաղության պայմաններում, մոռացության մատնվեց ՀՀ Անկախության Հռչակագիրը, որի արդյունքում ունենք շատ մեծ կորուստներ: Հեռանում են հայրենիքից՝ այլակերպ ու այլանդակ անարդարությունների ու բռնությունների հետ բախվելուց հետո: Առավել ցավալի է, երբ հեռանում են կյանքից՝ նույն այդ այլակերպ ու այլանդակ անարդարությունների ու բռնությունների հետ բախվելուց հե-

տո: Դրա վերջին գոհը դարձավ ՀՀ Ազգային բանակի սպա Վահե Ավետյանը, ով դաժանաբար սպանվեց իր արյունակցի կողմից՝ «Հարսնաքար» ռեստորանում: Հասկանալի է, որ այս սպանությունը շատ որոշակի պատիժ ու պատասխանատվություն է ենթադրում, սակայն հանրությանն այլեւս պակասում է օրենքի գերակայությունը, որն անհնար է լրացնել միայն ինքնաբերական պոռթկումով:

ՀՀ իշխանությունների կանխամտածված իրաժարումը ՀՀ Անկախության Հռչակագրի սկզբունքներից հասարակությանը պարտադրում է այնպիսի հարաբերություններ, որոնց գոհը դառնում է նույն այդ հասարակությունը, եւ հասարակության յուրաքանչյուր անդամ, նույնիսկ, անկախ նրա զբաղեցրած սոցիալական - հասարակական դիրքից:

Ահա թե ինչու պետք է հստակ ձեւակերպել, որ ՀՀ-ի փրկության ուղին՝ ՀՀ Անկախության Հռչակագրի դրույթների վերագործարկումն է: Հայաստանի Հանրապետության Անկախության Հռչակագիրը բացարձակ հիմք է՝ սոցիալականության, իրավականության եւ ժողովրդավարության, անկախության եւ ինքնիշխանության հաստատման համար Հայաստանում, որի կիրառումը կարող է վերջ դնել բոլոր տեսակի անիրավություններին ու բռնություններին:

05.07.2012 թ.

Արեւմտյան Հայաստանի
Վտարանդի Կառավարության
Արտաքին գործերի հանձնաժողով

Չեզոքության համար համարձակություն է պետք

Ուզենք, թե չուզենք, սակայն աշխարհում հակասությունները տարեցտարի ավելի են սրվում՝ մոտենալով հերթական պատերազմին, արդեն՝ միջքաղաքակրթական: Ըստ էության, այս պատերազմն արդեն տարբեր ճակատներում ընթանում է, եւ երկրները ժամանակ առ ժամանակ ստիպված են կատարել դժվար ընտրություններ:

Հայաստանը նույնպես կանգնած է ընտրություն առաջ. նրան առաջարկում են Եվրասիական միություն, որի գլխավոր նպատակն, ըստ երեւութին, կդառնա Արեւմուտքի էքսպանսիային դիմադրությունը, եւ Եվրաինտեգրումը, որը Հայաստանին կտեղափոխի բարիկադի արեւմտյան կողմը:

Չմիավորվելը եւ չեզոքությունը շատ լավ միջոց է աշխարհաքաղաքական գործընթացների նկատմամբ սեփական վերաբերմունքը հռչակելու համար, եւ Հայաստանը կարող էր մշակել իր չեզոքության ռազմավարությունը՝ հայտարարելով, որ մտադիր է ղեկավարվել միայն սեփական ազգային շահերով: Սակայն այդ ճանապարհը պահանջում է համարձակություն եւ ռիսկային քայլեր, առաջին հերթին քաղաքականության եւ տնտեսության ազգայնացում, բառի լայն իմաստով:

Գալիք աշնանը Հայաստանի ղեկավարության համար լավ հնարավորություն է ստեղծվելու երկիրն այս ատրակցիոնից դուրս բերելու համար, երբ դու չգիտես, թե ինչ է քեզ սպասում կտրուկ շրջադարձի հետեւում: Դրա համար ղեկավարությանը հարկ է հասարակության հետ կիսվել տեղեկատվությամբ եւ պատասխանատվությամբ: Երբ երկրում պատասխանատվությունն իր վրա է վերցնում հասարակությունը, ոչ մի գերտերություն չի կարող նրա հետ խոսել ուժի կամ պարտադրանքի լեզվով:

Նաիրա Հայրումյան /www.Lragir.am, 27.08.2012թ./

ՍԻՐԻԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ԵՒ ԻՆՔՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՄԱՍԻՆ

**«Մենք ուրիշ ելք չունինք. չենք կրնար կողմ ըլլալ,
չենք կրնար զինվիլ, ոչ ալ զենքով պաշտպանվիլ»**

«Առաջին լրատվական»-ի նկարահանող խմբին ասել է Բերիոթեմի Հայ Կոթողիկե եկեղեցու առաջնորդ Պետրոս արքեպիսկոպոս Մարիաթյանը (www.1in.am, 24.08.2012): Հավանաբար, այսպես մտածել եւ ասել են, հավանաբար, այսպես խուճապ են առաջացրել նաեւ 1915-ի օրերին: Մինչդեռ ճիշտ էին նրանք, ովքեր ինքնապաշտպանության էին կոչում եւ փրկվեցին նրանք, ովքեր դիմեցին ինքնապաշտպանության:

Այսօր իրավիճակը տարբեր է, անշուշտ, սակայն խնդիրը նույնն է: Բարեբախտաբար, կա սեփական իրավունքների գիտակցության եւ դրանք պաշտպանելու որոշակի ներուժ եւ վճռականություն: Վկա 1965-ից Խորհրդային Հայաստանում սկիզբ առած ազգային ազատագրական շարժումները, Գուրգեն Յանիկյանը, Նորագույն զինյալ ազատագրական պայքարը եւ Արցախյան հաղթական ազատամարտը:

Դրանք բոլորը սեփական իրավունքները հստակ գիտակցելու եւ դրանք վճռականորեն պաշտպանելու օրինակներ են:

Նախ խոսենք իրավունքների մասին.

Սիրիայի հայությունը բազմաթիվ իրավունքներ ունի, որոնցից են՝

1. որպես Սիրիայի պետության լիարժեք քաղաքացի կյանքի, ինչքի ապահովության եւ անվտանգության իրավունք,

2. որպես տարածաշրջանի բնիկ՝ սեփական ինքնությունը եւ ինքնատիպ մշակույթը պահպանելու եւ պաշտպանելու իրավունք,

3. որպես Արեւմտյան Հայաստանում (ներառյալ Կիլիկիայում) ցեղասպանության եւ բռնագաղթի ենթարկված Արեւմտյան Հայաստանի հայ՝ բնօրրան հայրենիք վերադառնալու իրավունք, դրա իրավական քաղաքական բոլոր հետեւանքներով,

4. որպես Արեւմտյան Հայաստանի հայ՝ ապագա ունենալու ու զարգանալու իրավունք, դրա իրավական քաղաքական բոլոր հետեւանքներով:

Սա ասում ենք, որպեսզի, նախ եւ առաջ, հստակեցնենք Սիրիայի հայության (եւ, ի դեպ, հին, թե նոր՝ Միջին Արեւելքի, հայության, որ նույնն է, թե Արեւմտյան Հայաստանի հայերի իրավունքները), որպեսզի որեւէ մեկին չթվա, թե հայությունը մանկուրտ է, որը է, եւ որ հնարավոր է անպատիժ նրան ենթարկել ամեն տեսակի փորձությունների ու հալածանքների: Որպեսզի մենք էլ գիտակցենք, թե ինչ իրավունքներ ունենք եւ ինչպես պետք է դրանք պաշտպանենք:

Սիրիայի հայությունը ինքնապաշտպանության իրավունք ունի.

Սիրիայի դեպքում նախ քննության առնենք հայությանը սպառնացող հիմնական մարտահրավերները: Դրանք երեքն են. առաջին, երբ Սիրիայում ներքին քաղաքական ճգնաժամ է, երկրորդ, երբ Սիրիան ենթարկվում է արտաքին ագրեսիայի եւ երրորդ, երբ Սիրիայի հայությունը, ինչպես երկրի այլ ժողովուրդներ եւս, են-

թարկվում է սադրանքների ու հալածանքների:

Նշված բոլոր դեպքերի համար Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Խորհուրդը կանխատեսել ու ամրագրել է սպառնալիքները հաղթահարելու իրավական - քաղաքական հստակ միջոցներ ու մեխանիզմներ: Դրանք ձեւարկերպված են Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Խորհրդի 2011 թվականի Մարտի 29-ին ընդունած «Արեւմտյան Հայաստանի հայերի եւ Արեւմտյան Հայաստանի Մշտական, զինված, դրական չեզոքության մասին» հատուկ որոշման մեջ, համաձայն՝ «Չեզոք պետությունների եւ անձանց իրավունքների եւ պարտավորությունների մասին ցամաքային պատերազմի ժամանակ»

Կոնվենցիայի, ընդունված՝ Հաագա, 18 հոկտեմբեր 1907 թ.:

Հաշվի առնելով տվյալ երկրի, այս դեպքում՝ Սիրիայի (Իրանի կամ Միջին Արեւելքի մեկ այլ պետության) ներքին քաղաքական հնարավոր ճգնաժամը, ըստ որոշման 3-րդ հոդվածի՝ առաջարկվել է հետեւյալ լուծումը.

3. «Արեւմտեան Հայաստանի Հայերը, ներառեալ՝ Հայկական գաղթավայրերու բնակչութիւնը, ժամանակակից աշխարհի մէջ տեղի ունեցող նախապարծակ պատերազմներու, յեղաշրջումներու, ազգամիջեան եւ միջկրօնական ընդհարումներու, նաեւ այսպէս կոչուած քաղաքակրթութիւններու բախման, եւ անոնցմէ բխող բռնութիւններուն, կոտորածներուն եւ ցեղասպանութիւններուն, առաւել, հրահրուած կամ ուղղորդուած քառսային վիճակներուն չմասնակցելու իրաւունք ունի, համաձայն՝ «Չեզոք պետութիւններու եւ անձանց իրաւունքներու եւ պարտաւորությունների մասին ցամաքային պատերազմի ժամանակ»՝ Հաագա, 18 հոկտեմբեր 1907 թ. Պայմանադրութեան (Convention V)»:

Հաշվի առնելով տվյալ երկրի, այս դեպքում՝ Սիրիայի (Իրանի կամ Միջին Արեւելքի մեկ այլ պետության) նկատմամբ հնարավոր ագրեսիան, ըստ 4-րդ հոդվածի՝ առաջարկվել է.

4. «Արեւմտեան Հայաստանի Հայերը, ներառեալ՝ Հայկական գաղթավայրերու բնակչութիւնը, յաջորդական բռնութիւններէ, յարձակումներէ, բռնագաղթերէ ու կոտորածներէ պաշտպանուելու, ինչպէս նաեւ իր բնակութեան երկիրն արտաքին յարձակումներէ պաշտպանելու իրաւունք ունի, համաձայն՝ ՄԱԿ-ի կանոնադրութեան 51-րդ յօդուածի, որ կը շեշտէ՝ «Անհատական եւ հաւաքական ինքնապաշտպանութեան իրաւունքը»:

Հաշվի առնելով տվյալ երկրի, այս դեպքում՝ Սիրիայի հայության (Իրանի կամ Միջին Արեւելքի մեկ այլ պետության մեջ ապրող հայության) կյանքի, ինչքի եւ անվտանգության իրավունքների նկատմամբ հնարավոր սադրանքներն ու ոտնձգությունները, ըստ 6-րդ հոդվածի՝ առաջարկվել է.

6. «Արեւմտեան Հայաստանի Հայերը, բոլոր այն դեպքերուն, երբ հարկադրուած են պաշտպանելու իրենց Մշտական, Ձիմուած, Դրական Չեզոքութիւնը՝ կը կազմակերպեն հասարակական կարգի եւ համայնքի անվտանգութեան, պաշտպանութեան եւ տարածքային ապահովութեան զինուած ոյժեր, համաձայն՝

ՄԱԿ-ի կանոնադրութեան 51-րդ յօդուածի, որ կը շեշտէ՝ «Անհատական եւ հաւաքական ինքնապաշտպանութեան իրաւունքը»:

«Չեզոք պետութիւնների եւ անձանց իրավունքների եւ պարտավորությունների մասին ցամաքային պատերազմի ժամանակ» Կոնվենցիայի եւ Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Խորհրդի 2011 թվականի Մարտի 29-ին ընդունած «Արեւմտյան Հայաստանի հայերի եւ Արեւմտյան Հայաստանի Մշտական, զինված, դրական չեզոքության մասին» որոշման հոդվածներից իրավունք ունի օգտվելու Սիրիայի հայությունը, իսկ դա նշանակում է, որ Սիրիայի հայությունը իրավունք ունի ինքնապաշտպանության, ապագա ունենալու եւ զար-

գանալու:

Այստեղ ազգային հիշողությունը թարմացնելու եւ ազգային պետական իրավունքներն ամրագրելու նպատակով հիշենք նաեւ, որ Հայությունը այլեւս այլ տեղ չունի նահանջելու, բացի իր բնօրրան հայրենիքից՝ Արեւմտյան Հայաստանից (ներառյալ Կիլիկիան):

25.08.2012 թ.

Արեւմտյան Հայաստանի
Վտարանդի Կառավարության
Արտաքին գործերի հանձնաժողով

Հայերէնի միասնական դասական ուղղագրութիւն.

Հայաստանի Հանրապետութեան դատօճական լեզուն գրական հայերէնն է

Համաձայն Հայաստանի Հանրապետութեան Կառավարութեան 17.04.1993 թ. ընդունած Հայոց լեզուի մասին օրէնքի՝ «Հայաստանի Հանրապետութիւնն աջակցում է հայոց լեզվի պահպանմանն ու տարածմանը սփյուռքում: Հայաստանի Հանրապետութիւնը նպաստում է հայերէնի ուղղագրութեան միասնականացմանը: Հայաստանի Հանրապետութեան Հայոց լեզուի մասին օրէնքի ընդունումից անցել է տասնինը տարի, սակայն հանրապետութեան լեզուի տեսչութիւնը, Հայաստանի Հանրապետութեան եւ արտերկրի լեզուաբանները մինչեւ այսօր, ցաւալիօրէն, չեն իրագործել հայոց լեզուի մասին ընդունուած միասնականացման օրէնքը: Այդ պատճառով Հայաստանի Հանրապետութիւնում եւ արտերկրում արեւելահայերէնի եւ արեւմտահայերէնի միասնական ուղղագրութեան առաջ ծառացած խնդիրը գտնուում է փակուղում, որի հետեւանքով հանրապետութեան ներսում եւ դրսում միայն անհատական գործունեութեան շրջանակներում են իրականացւում հայերէն գրաւոր լեզուի կրթական ծրագրերը: Հայաստանի Հանրապետութեան լեզուի օրէնքի

շրջանակներից դուրս է մղուել արեւմտահայերէնը եւ արտերկրի հայութիւնն անհանգստացած է արեւմտահայերէնի պաշտպանութեան խնդրով: Հայաստանի Հանրապետութիւնում եւ արտերկրի տարբեր ծրագրերի շրջանակներում հայերէն գրաւոր լեզուի դասաւանդման կամ ուսուցման աշխատանքներն իրականացւում են գրական հայերէնով, արեւմտահայերէնով եւ դասական ուղղագրութեամբ, որն առաջացնում է նոր խնդիրներ ուղղագրութեան եւ ուղղախօսութեան համար: Շուրջ քսան տարի անց խնդիրը մնացել է նոյն տեղում եւ չլուծուած: Մեր կարծիքով, առաջացած էին եւ նոր խնդիրները կարելի է լուծել միայն պետական հոգածութեամբ եւ լեզուաբանների միասնական մասնակցութեամբ: Հիմնախնդիրը կարելի է լուծուած համարել, եթէ Հայաստանի Հանրապետութիւնը ընդունի հայերէնի միասնական դասական ուղղագրութիւնը, որով իսկ վերջ կը դնի շահարկումներին՝ թէ Հայաստանում եւ թէ արտերկրում հնարաւորութիւն ստեղծելով թէ արեւմտահայերէնի, թէ արեւելահայերէնի, թէ միջին

հայերէնի եւ թէ գրաբարի կիրառման համար: Դասական ուղղագրութեան վերականգնման միջոցով վերանում է արեւմտահայերէնի կորստի նկատմամբ ունեցած վախը: Այդ միջոցով, Հայաստանի Հանրապետութեան կրթական համակարգում հաւասարապէս կ'ուսուցանուեն եւ կ'ընթերցուեն արեւմտահայերէնը եւ արեւելահայերէնը: Այդպիսով, Հայաստանի Հանրապետութիւնը մէկ քայլով, այսինքն՝ հայերէնի միասնական դասական ուղղագրութիւնն ընդունելով, վերացնում է անջրպետը արեւելահայերէնի, արեւմտահայերէնի, միջին հայերէնի եւ գրաբարի միջեւ: Հայաստանի Հանրապետութիւնում եւ արտերկրում հայերէնի միասնական

դասական ուղղագրութեան հաստատումից յետոյ կը հաստատուի միասնական պետական լեզու, մամուլ, միասնական հայերէն դասագրքեր, ուսումնական ձեռնարկներ, գիտամեթոդական տեղեկատուներ, գիտահանրամատչելի գրականութիւն, որից հաւասարապէս կ'օգտուեն եւ արտերկրում, եւ Հայաստանի Հանրապետութիւնում: Անցումը հայերէնի միասնական դասական ուղղագրութեանը, հայոց լեզուի ներքին օրէնքների

համաձայն, չի խոչընդոտում աշխարհաբար գրական արեւելահայերէնի զարգացմանը եւ, բնականաբար, դասական ուղղագրութիւնը չի նշանակում խօսել գրաբարով: Հայերէնը լեզուների մի մեծ համակարգ է, որը սպասարկում է պետական, հասարակական, կրօնական գրաւոր եւ բանաւոր պահանջները, այդ թւում նաեւ այն տարածքներում, որտեղ չփման հիմնական միջոցը բարբառներն են: Հարկաւոր է նաեւ նկատի ունենալ, որ լեզուն կենդանի մարմին է եւ այն շարունակաբար զարգանում է եւ հարստացնում մեր մայրենին, իսկ առանց հայերէնի միասնական դասական ուղղագրութեան ակնյայտ է, որ առաջընթաց եւ զարգացում չի կարող տեղի ունենալ:

27.08.2012 թ.

Կարինէ Հայրապետեան
Արեւմտեան Հայաստանի
Վտարանդի Կառավարութեան
Կրթութեան եւ գիտութեան յանձնաժողով

ՄՊԱՌՆԱԼԻՔՆ ԱԿԱՄԱ ԹԵԼԱԴՐՈՒՄ Է ՆԱԵՒ ԴԻՄԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ, ԵԼՔԸ

«Եվ որովհետեւ մտահոգությունն այլ բան չէ, քան թե ելքի փնտրտուք»
Պարույր Սեւակ

Հայությանն ու Հայաստանին ուղղված ժամանակակից սպառնալիքներից չորսը հիմնական, առանցքային ու ճակատագրական նշանակություն ունեն: Դրանք են ՀՀ-ին, ԼՂՀ-ին, Արեւմտյան Հայաստանին (ներառյալ Կիլիկյան Հայաստանին) եւ Հայոց քաղաքակրթական արժեքներին ուղղված սպառնալիքների ուղղությունները:

Ամեն մեկ սպառնալիք, բարեբախտաբար, իր մեջ պարունակում է նաեւ դիմակայության ծրագիր: Այդ երեւոյթը շատ դիպուկ նկատել ու համաճարել ձեւակերպել է Պարույր Սեւակը. «Եվ որովհետեւ մտահոգությունն այլ բան չէ, քան թե ելքի փնտրտուք»:

Նշենք վերջին տասնամյակներին հայությանն ու Հայաստանին ուղղված սպառնալիքները եւ դրանց հաղթահարելու ծրագրերը:

Սպառնալիք ՀՀ-ի ուղղությամբ:

ՀՀ-ի նկատմամբ թշնամական վերաբերմունքը Ադրբեջանից, Թուրքիայից... ՀՀ-ի շրջափակումը, շրջափակման խստացումը, այդ թվում՝ էներգետիկ եւ պարենային: ՀՀ-ի Ժողովրդագրական ճգնաժամը եւ դրա խորացումը: ՀՀ-ում սոցիալ-տնտեսական, իրավական, բարոյա-հոգեբանական խնդիրները: ՀՀ-ում Ժողովրդավարության խնդիրները: ՀՀ-ի հետխորհրդային ինտեգրման խնդիրն ու դրա պարտադրանքը, որովհետեւ Եվրոպական ինտեգրումը երբեք չի առաջարկվելու, դա շղարշ է պարզապես Կովկասյան կամ մեկ այլ ձեւաչափ մի օր հանկարծակի օրակարգ բերելու: ՀՀ-ի նկատմամբ զինաթափման պահանջը եւ խաղաղապահ ուժերի հնարավոր տեղակայման պարտադրանքը ՀՀ-ի սահմաններում եւ այլն...

Դիմակայության ծրագիրը, ելքը: ՀՀ-ի Անկախության Հռչակագրի պահանջների համաձայն ՀՀ-ի անկախության ու ինքնիշխանության վերականգնումը: Հրաժարումը ինտեգրման բոլոր ձեւաչափերից, տնտեսական կացութաձեւի փոփոխությունը, չէ որ՝ ՀՀ-ն նաեւ սոցիալական պետություն է:

Սպառնալիք Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ուղղությամբ:

Ադրբեջանում պետական մակարդակի բարձրացված ռասիստական, հակահայ քարոզչությունն ու զործունեությունը: Ադրբեջան պետության սպառնալիքները մոլորցուքն ու ռազմատենչ հռետորաբանությունը, դրա հնարավոր աղետալի ու բացասական հետեւանքները տարածաշրջանի պետությունների ու Ժողովուրդների համար: Ընդգծված թշնամական վերաբերմունքը ԼՂՀ-ի անկախության եւ ինքնիշխանության նկատմամբ: ԼՂՀ հակամարտության կարգավորման ձգձգումը, որը խոչընդոտում է ԼՂՀ բնակչության ապագա ունենալու ու զարգանալու հիմնարար իրավունքին: Հիշեցնենք, որ 2006-ին հրապարակված Ռալֆ Պիտերսի «Միջին Արեւելքի նոր քարտեզը ըստ արյունակցական

կապերի եւ հավատի նմանությունների» հոդվածում ու քարտեզում, ԼՂՀ-ն ընդհանրապես բացակայում է:

Դիմակայության ծրագիրը: ԼՂՀ-ի՝ որպես պետական միավորի, իրավունքների եւ բնակչության անվտանգության, ազատության, ինքնորոշման, զարգացման եւ առաջընթացի իրավունքների պաշտպանությունը:

Ադրբեջանից բռնագաղթված հայության քաղաքացիական իրավունքների վերականգնման հարցը՝ միջազգային օրենքների շրջանակներում, այդ թվում՝ ժամանակակից Ադրբեջանի պետական եւ հասարակական կյանքին մասնակցելու լիիրավ իրավունքը: Ադրբեջանի մեջ ապրող այլ Ժողովուրդների իրավունքների ծանաչման ու հաստատման եւ նրանց Ադրբեջանի պետության կառավարմանը լիարժեք մասնակցության իրավունքի հարցերը:

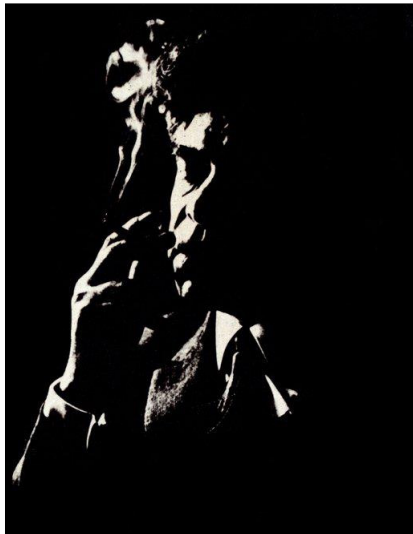
Ատրպատական - Ադրբեջան պատմական կեղծ անցումների հարցը, իրականում Ադրբեջան - Ատրպատական - Աղվանք քաղաքակրթական անցումների հարցը:

Սպառնալիք Արեւմտյան Հայաստանի եւ Կիլիկյան Հայաստանի, Միջին Արեւելքի հայության ուղղությամբ:

«Արաբական գարուն» ծրագրի անվան տակ Միջին Արեւելքում ընթացող ռազմա-քաղաքական սպառնալի իրադարձություններն ու զարգացումները: Զուգահեռ, արեւմտյան որոշ ծրագրերում նկատելի փխտոյան իրավարար վճիռն ու Սեւրի դաշնագրի Հայաստանին վերաբերող դրույթները շրջանցելու ձեռագիրը, մասնավորապես Պենտագոնի ծրագիրը, որը 2006 թվականի օգոստոսին հնչեցրեց պաշտոնաթող սպա Ռալֆ Պիտերսը: Այդ ծրագրով նախատեսվում է Ազատագրված Քրդստան ստեղծել Արեւմտյան Հայաստանին (ներառյալ Կիլիկյան Հայաստանին), Արեւելյան Հայաստանին պատկանող տարածքների վրա: Այդ նպատակով հրապարակ բերվեցին Հայաստան-Թուրքիա Արձանագրությունները, որոնք շատ հաճախ սխալմամբ կոչում են հայ-թուրքական արձանագրություններ: Միջին Արեւելքի հայկական գաղթավայրերին ուղղված ժամանակակից մարտահրավերները:

Դիմակայության ծրագիրը: Վիստյան Իրավարար վճռի թղթածրարի վերաբացումն ու իրականացումը:

Արեւմտյան Հայաստանի հայերի՝ որպես Միջին Արեւելքի պետությունների քաղաքացի, որպես տարածաշրջանի բնիկ, որպես բնօրրան հայրենիքում ցեղասպանված եւ բնօրրան հայրենիքից՝ Արեւմտյան Հայաստանից (ներառյալ Կիլիկյան Հայաստանից), տարագրված հավաքականության բոլոր իրավունքների պաշտպանությունը, այդ թվում՝ բնօրրան հայրենիք վերադարձի իրավունքի, դրա իրավական քաղաքա-

կան հետեւանքներով: Արեւմտյան Հայաստանի օկուպացված տարածքներից թուրքական զինված ուժերի դուրսբերումը: Գաղութային երկրներին (օկուպացված տարածքներին) ու ժողովուրդներին անհապաղ անկախություն տալու մասին ՄԱԿ-ի ընդունած 1960 թ. Կոնվենցիայի դրույթների համաձայն՝ 1920 թ. օգոստոսի 4-ի Կիլիկյան Հայաստանի անկախության ճանաչումը:

Հայերի ցեղասպանության դատապարտումը միջազգային իրավական ատյաններում, ցեղասպանության հետեւանքների վերացման գործընթացի սկզբնավորումը: Միջին Արեւելքի հայության ինքնապաշտպանության իրավունքի ապահովումը:

Սպառնալիք Հայոց լեզվի, Հայոց պատմության, մշակույթի եւ քաղաքակրթական արժեքների ուղղությանը:

Հայոց լեզվի աղճատումն ու ձեւախեղումը ՁԼՄ-ների եւ իբրեւ թե ազատ խոսքի, ազատ արտահայտվելու կողմնակից «ազատ մտավորականների», իրականում գոեհկաբանների այլանդակությունների միջոցով: Հայոց պատմության եւ քաղաքակրթական արժեքների կեղծարարությունն ու հայկական հուշարձանների ոչնչացումը:

Միջազգային ծավալներով եւ պետական, հասարակական եւ ՁԼՄ-ների մակարդակով իրականացվող հակահայ այլատյացություն, ռասիզմի քարոզչությունը:

Դիմակայության ծրագիրը: Հայոց լեզուն՝ մայրենին, եւ քաղաքակրթական մնացած արժեքները, կարող է պաշտպանել իսկապես ազատ, անկախ, ինքնիշխան պետությունը, ինչպես նաեւ իր իրավունքներին քաջատեղյակ եւ այդ իրավունքները պաշտպանելու ձգտող կազմակերպված հավաքականությունն ու ժողովուրդը:

Արեւմտյան Հայաստանի Վսարանդի Կառավարությունը երկու տարեկան է

Ամեն անգամ, երբ հայության հասարակական - քաղաքական, մշակութային - հոգեւոր, ազգային - պետական կառույցները բերվում են մի այնպիսի վիճակի, որ անհնար է դառնում հայության եւ Հայաստանի առջեւ ծառացած համապարփակ խնդիրների եւ իրավունքների հետապնդումը, ապա դա արվում է նրա համար, որ հայությունը չկարողանա ողջ ծավալով ու խորությամբ հետապնդել ու լուծել Հայաստանի տարածքային ամբողջականության խնդիրը:

Առաջին հերթին հենց տարածքային ամբողջականության խնդիրը, այսինքն բռնազավթված տարածքների ազատագրության խնդիրը, որը ամեն անգամ փոխարինվում է նյութական փոխհատուցման լավ քողարկված առաջարկներով:

Եվ ամեն անգամ խնդիր է առաջանում նորովի կազմակերպվելու եւ ինքնակազմակերպվելու, ստեղծելու հայության ազատ-անկախ մտածողության նոր կազմավորումներ՝ հաղթահարելու հերթական պատմական արգելքներն ու խոչընդոտները, քանի որ միայն այդպես, ազատ մտածողության տեր անհատների ու կազմավորումների միջոցով է, որ հնարավոր դառնում հաղթահարելու Հայաստանին ուղղված նոր սպառնալիքները եւ հայությանն ուղղորդելու հաջողության ու հաղթանակի նոր ուղիներով:

Եզրափակիչ խոսք: Հայությանն ու Հայաստանին ուղղված հին ու նոր սպառնալիքները սրանով չեն ավարտվում, դրանք բազմաթիվ են: Ինչու ենք ասում հին եւ նոր, որովհետեւ դրանք «անհիշելի ժամանակներից» ծրագրավորված ու ծայր առած գործընթացներ են, որոնք ներկայում՝ եւ իրականացնողի, եւ իրականացվողի գործողությունների, իրավունքների ու պարտավորությունների տեսակետից սահմանային վիճակում են, եւ այլեւս ենթակա չեն նրանց կամքին, որովհետեւ այլեւս ենթակա են համերկային գործընթացներին, օրենքներին, որոնք կապված են մեծ դաշըրջանի փոփոխության հետ:

ՀՀ-ի ուղղությունը անշուշտ գերակա է, բայց կյանքը ցույց է տալիս, որ մնացյալ ուղղությունները պետք է անտեսել եւ թողնել հեռագնա ժամանակների ծրագրավորման ու գործունեության: Ընդհակառակը, պետք է առաջնորդվել՝ «Ամեն մեկ սպառնալիքին, մեկ ծրագիր», սկզբունքով:

01. 09.2012 թ

**Արեւմտյան Հայաստանի
Վտարանդի Կառավարության
Արտաքին գործերի համծնաժողով**

Ահա, թե ինչու Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Խորհուրդը 2011 թվականի փետրվարի 4-ին հռչակեց Արեւմտյան Հայաստանի Վտարանդի Կառավարություն կազմավորելու գործընթացի սկիզբը:

2013 թվականը աշխատանքները նոր թափով ու վճռականությամբ շարունակելու, ինչպես նաեւ կազմակերպչական նոր գործունեություն ծավալելու ժամանակաշրջան է:

Դրանում շատ մեծ է Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Խորհրդի եւ Արեւմտյան Հայաստանի Վտարանդի Կառավարության բոլոր անդամների, նվիրյալների ու համակիրների մասնակցությունն ու ներդրումը, ինչի համար շնորհակալություն բոլորին:

Մենք միասին ենք եւ հաղթանակը մերն է լինելու:

04.02.2013 թ.

**Արեւմտյան Հայաստանի
Վտարանդի Կառավարության Վարչապետ՝
ՏԻԳՐԱՆ ՓԱՇԱԲԵՁՅԱՆ**

ԱՐԵՎՄՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱԳՁԱՅԻՆ ԽՈՐՀՈՐԴՐ ԵՒ ԱՐԵՎՄՅԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՄՏԱԽՈԳ Է ՀՈՆԳԱՐԻԱՅԻ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄՈՎ

Ամտեսելով Եւրոպական ընդհանրության շրջանակներում ընդունված իրավունքի եւ մարդասիրության սկզբունքները՝ Հոնգարիայի իշխանությունները Ադրբեջանին հանձնեցին ռասիստ - մարդասպան Ռամիլ Սաֆարովին, դրանով իսկ դե յուրե հաստատելով, որ Հոնգարիայի իշխանությունները Եւրոպայի հանրությունում ընդունված մարդու իրավունքը ստորադաս են համարում ռասիզմից, սույն իրավական ակտով հաստատելով, որ Հոնգարիան Եւրոպայի հանրության ներսում ռասիզմը ընդունում է որպես օրինական եւ իրավական գործիք:

Այս մոտեցմամբ, Հոնգարիայի իշխանությունները լուրջ հարված հասցրեցին հոնգար ժողովրդին, կասկածի տակ դնելով այն բարձրագույն արժեքները, որոնք դարձրին շարունակ քաղաքակիրթ մյուս ժողովուրդների հետ միասին դավանել է նաեւ հոնգար ժողովուրդը. «Հյուրը պարտավոր է հարգելու հյուրընկալ երկրի օրենքները»:

Ռասիստ - մարդասպան Ռամիլ Սաֆարովի ազատ

արձակման փաստը դե ֆակտո եւ դե յուրե վավերացրեց, այլ որեւէ երկրի պետական ծառայողի Հոնգարիայի տարածքում կարելի է սպանել:

Արեւմտյան Հայաստանի Ագգային Խորհուրդը եւ Արեւմտյան Հայաստանի Կառավարությունը վստահ է, որ այս խայտառակ գործարքը կապ չունի ազատ եւ արդար մտածող հոնգար ժողովրդի հետ, բայց ցավով պետք է նշի, թե սույն մտքի արձանագրումը որեւէ ձեւով չի թեթեւացնում մեր մտահոգությունները, առավել եւս չի ազատում Հոնգարիայի իշխանավորներին թե՛ իրավաբանական, թե՛ բարոյական եւ թե՛ քաղաքակրթական պատասխանատվությունից:

02.09.2012 թ.

**Արեւմտյան Հայաստանի Ագգային Խորհուրդ
Արեւմտյան Հայաստանի Կառավարություն**

Ադրբեջան - Հոնգարիա գործարք. Ռ՞վեր են հեղինակները եւ ի՞նչ ծրագրեր են իրականացնում

Առաջին հարցը, որ պետք է հետաքրքրի հայությանն ու Հայաստանին այն է, թե՛ Հոնգարիայի ու Ադրբեջանի քաղաքական վերնախավից զատ, ո՞ր պետությունների քաղաքական շրջանակներն են կանգնած ցմահ դատապարտված մարդասպանին ազատություն տալու գործարքի ետեւում եւ ի՞նչ նպատակով: Որովհետեւ բոլոր դեպքերում հասկանալի է, որ ո՛չ Հոնգարիան, ո՛չ Ադրբեջանը իրենց հասակից ավելի բարձր թռչել չէին կարող: Որովհետեւ, բոլոր դեպքերում, կարելու են շարժառիթները, իսկ դրանց բացահայտումից ի հայտ են գալիս հեղինակներն ու նրանց հետապնդած նպատակները:

Այն, որ Ադրբեջանի նախագահը դրանով հրապուրվել եւ ցանկացել է իրեն հարմարեցնել ցկեանս նախագահի աթոռը՝ ակնհայտ է, բայց դրանով խնդիրը չի եզրափակվում, հաստատ: Կարելու հարց է նաեւ գործարքի ժամանակի ընտրությունը, որը պատահական չէ ընտրված անշուշտ: Դատելով ԱՄՆ-ի քաղաքական շրջանակների կոշտ արձագանքից, կարելի է եզրակացնել, որ նրանց, նույնպես, կատարված փաստի առաջ են կանգնեցրել: Պակաս կոշտ չէ եվրոպական շրջանակների, նույնիսկ հոնգարական եւ ադրբեջանական որոշ շրջանակների բացասական վերաբերմունքը կատարվածի հանդեպ:

Մնում է եզրակացնել, որ սիրիական ճգնաժամում հայտնված թուրքիան եւ «Արաբական գարնան» շրջափակում գտնվող Իսրայելը փորձում են տարածաշրջանային ռազմա-քաղաքական արկածախնդրությունների մեջ ներքաշել Ադրբեջանին, մանավանդ, եթե նկատենք, որ Սիրիային եւ Իրանին ուղղված սպառնալիքների ուղղությամբ աշխատանքներն ընթանում են ամբողջ թափով:

Ուստի, մարդասպան հանցագործին հանձնելու գործարքի մեջ միայն Հոնգարիա - Ադրբեջան առնչություններ տեսնելն առնվազն վատ տեսողության նշան է, որովհետեւ դրա ետեւում երեւակվում են Միջին Արեւելքի շատ որոշակի երկրների, շատ որոշակի քաղաքական շրջանակների այն ծրագրերը, որոնց միջոցով փորձում են տա-

րածաշրջանում ռազմա-քաղաքական դիմակայության նոր օջախներ հրահրել:

Ծրագրեր, որոնք հնարավոր չեղավ իրականացնել 2008 թվականի օգոստոսին...

Ադրբեջանին զենք վաճառելու Իսրայելի 6 միլիարդանոց համաձայնագրի հենքին՝ Ադրբեջանի նախագահի երրորդ շրջանի պաշտոնավարությունն ապահովելու եւ Ադրբեջան - Հայաստան լարվածության նոր ալիք առաջացնելու 3 միլիարդանոց գործարքն այնքան էլ թանկ չի թվում: Մանավանդ, երբ հեռահար ծրագրերում՝ Ադրբեջան, Հայաստան, Վրաստան, քրդեր, Հյուսիսային Կովկասի հանրապետություններ, բոլորը - բոլորի դեմ՝ լարվածություն ու դիմակայություն ծավալելու եւ նոր սադրանքներ հրահրելու բարդ ու դժվարին խնդիրներ կան: Այս պատկերին պարզապես հավելենք, որ 2012-ի սեպտեմբերի 5-6-ը ՆԱՏՕ-ի գլխավոր քարտուղարը կայցելի Հարավային Կովկաս, իսկ 11-12-ը՝ Թուրքիայի վարչապետը Ադրբեջան...

Սա է գործարքից բխած, հնարավոր է միակ, սպառնալիքը: Մնացած բոլոր ուղղություններում, ականայից իսկ, նախաձեռնությունը հայտնվել է հայության ու Հայաստանի ձեռքերում, որից պետք է խելամտորեն օգտվել, ինչի մասին հիմա շատ է գրվում եւ խոսվում:

Խնդիրը, այս սպառնալիքին դիմակայելն է եւ ի հարկին դրանից հաղթանակած դուրս գալը, որը հայության եւ Հայաստանի հնարավորությունների սահմաններում է, եթե միայն նրանք սկսում են վարել միանգամայն անկախ եւ ինքնիշխան ներքին եւ արտաքին քաղաքականություն, ինչը պատմական առիթ ու հրամայական է, միաժամանակ:

02.09.2012 թ.

**Արեւմտյան Հայաստանի Վտարանդի
Կառավարության Լրատվական հանձնաժողով**

Պատերազմը ավերում է Սիրիան **Սիրիայի հայությունը մեր աջակցության կարիքն ունի** **եւ մենք մեզնից կողմն ենք**

Շաբաթ օրը (04/08/2012), ժամը 13-ին, տեղի ունեցավ պատմական հանդիպում՝ դեմոկրատական միության կուսակցության նախագահ Սոհամեդ Սալեհ Մուսլիմի, Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Խորհրդի նախագահ Արմենակ Աբրահամյանի եւ Սիրիայի քրդերի բարձրաստիճան ներկայացուցիչների միջեւ:

Ժողովի վերջում պարոն Արմենակ Աբրահամյանը որոշեց մեկնել Սիրիա: Օրվա վերջում պարոն Արմենակ Աբրահամյանը հանդիպեց Սիրիայի քրդերի Ազգային Խորհրդի նախագահ Աբդուլ Հակիմ Բաշարին, որպեսզի արտահայտի իր մտադրություններն ու մտահոգությունը: Այս ամենից հետո պետք էր գնալ եւ տեղում սեփական աչքերով տեսնել ստեղծված իրավիճակը: Սիրիայում լինելը հնարավորություն տվեց տեղում ապրել եւ զգալ քուրդ - հայ բնակչության անմոռանալի, եզակի փորձառությունը, որ ապրել են մրանք Հայոց ցեղասպանության ժամանակ:

«Մենք մույնն ենք, մենք մույն արյունն ունենք»

Այս տարածաշրջանի բնակիչների առավել մեծ մասը Հայոց ցեղասպանությունից փրկվածներն են: Այսօր քրդերն ու հայերը ասում են, որ մրանք հայամենտ են եւ մշտն են «Մենք մույնն ենք, ունենք մույն արյունը»: Այս ընտանիքները դարձել են մահմեդական եւ չեն խոսում իրենց նախնիների լեզվով՝ պնդելով, որ իրենք հայկական ծագում ունեն: Արմենակ Աբրահամյանը ընտանիքներին վստահեցրեց, որ Արեւմտյան Հայաստանի՝ ներառյալ Կիլիկյան հաստատությունների կողմից տարածաշրջանում բնակվող եւ ոչ մի ժողովրդի նկատմամբ խտրականություն չի լինելու: Շատերը ցանկանում են վերականգնել իրենց ծնողների հավատը, հայերեն սովորել: Նրանք հույս ունեն, որ հայ եւ քուրդ ժողովուրդները միասին կապրեն խաղաղության մեջ եւ եղբայրաբար: Բոլոր երիտասարդները զինված են, պատրաստ պաշտպանելու իրենց գյուղը, քաղաքը, իրենց բնակավայրը, ընտանիքները, ժողովուրդը:

Այսօրվա վիճակը նկատի առնելով, պարոն Սալեհ Մուսլիմը եւ պարոն Աբրահամյանը մտադրվեցին յուրաքանչյուր քաղաքում կազմակերպել ժողովուրդների մասնակցության մի կառույց, որտեղ յուրաքանչյուր տարածքից կլինեն տարբեր ժողովուրդների ներկայացուցիչներ (քրդեր, արաբներ, հայեր, ասորիներ եւ մյուսներ):

Քրդերը խոստացել են պաշտպանել եւ աջակցել սիրիահայությանը, բայց պրն. Աբրահամյանը ցանկանում է, որ Սիրիայի հայերն էլ ինքնապաշտպանության միջոցներ ձեռնարկեն: Սիրիայում քրդական կազմակերպությունների առավել ազդեցիկ նախագահի՝ պարոն Սալեհ Մուսլիմի հետ հանդիպման ընթացքում, պարոն Արմենակ Աբրահամյանը նկատեց, որ այն քաղաքներում, որոնք վերահսկվում են քրդերի կողմից՝ բռնություն չկան, բայց դա չի նշանակում, թե այդ տարածքների նկատմամբ վտանգը լրիվ չեզոքացված է, այդ վտանգը կարող է առաջանալ ցանկացած պահի, սակայն Հայկական, ուր կա մոտ 60.000-ից 80.000 հայ բնակչություն, ամեն օր բռնության ենթարկվելու վտանգ կա: Այժմյան տվյալներով, քրդերը Հայկական երկու շրջաններ են վերահսկում, որոնք մոտ են հայկական թաղամասերին եւ գտնվում են քաղաքի կենտրոնում:

(Հիշեցում. ըստ 2011 թվականի վիճակագրության պաշ-

տոնական տվյալների, Սիրիան ունի 22 մլն բնակիչ, 74% սուննի մահմեդականներ, 16% շիա մահմեդականներ, 15% քրդեր, 11% ալեւի, 3% դրուզ եւ 10%-ը քրիստոնյաներ՝ տարբեր եկեղեցիների: Հայերը ներկայացնում են մոտ 3%-ը, այսինքն՝ Սիրիայի բնակչության մոտ 300.000 ը հայեր են(1):

Այսօր քրդերը պատրաստ են աջակցելու հայկական թաղամասերի պաշտպանությանը Հայկական, սակայն առանց մուտք գործելու այնտեղ: Մարդկանց եւ գույքի պաշտպանությունը կլինի հայերի կողմից, Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Խորհրդի հովանու ներքո, շահագրգիռ բոլոր կողմերի մասնակցությամբ եւ համաձայնության դեպքում, կորոշվի իրադարձությունների զարգացման ընթացքին զուգահեռ:

Սիրիայի հայերի մեծամասնությունը տիրապետում է քրդերենին եւ արաբերենին, դա համեմատաբար հեշտացնում է մրանք շփումը ընդհանուր կառույցներում: Ինչպես նաեւ պետք է նշել, որ 2012 թվականի օգոստոսի 9-ին հայերը ինքնակառավարման եւ ինքնապաշտպանության կառույցներին մասնակցելու պատրաստականություն են հայտնել՝ պետության պաշտպանության բացակայության պահանջով, կառույցներ են ձեւավորվել Կոբան քաղաքում:

Աշխարհով մեկ սփռված հայերի համար առաջնահերթություն է ծագել աջակցելու Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Խորհրդին, որի առաքելությունն է հաշվի առնել եւ հիմնվել Սիրիայի հայ ժողովրդի կամքի եւ ներուժի վրա: [/www.western-armenia.eu/](http://www.western-armenia.eu/)

Հորդանանը 700 միլիոն դոլլար է պահանջում հնարավոր 240.000 փախստականներ իր տարածքում ընդունելու համար(2), միաժամանակ Սիրիայում 300.000 հայեր դեռ ապրում են ռմբակոծությունների ներքո:

Սիրիայի հայերը հնարավորինս արագ մեր օգնության կարիքն ունեն տեղում՝

- դպրոցները պահպանելու համար,
- շտապ օգնության կենտրոններ ստեղծելու,
- Տրամադրել անհրաժեշտ սննդային աջակցություն(3),(4)
- հոգեբանական օժանդակություն մատուցելու եւ փախստականների ժամանակավոր կացարաններ ապահովելու:

ՄԱՍՆԱԿՑԵՔ, ՕԳՆԵՔ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐԻՆ ուղարկելով Ձեր օժանդակությունը հետևյալ

CNA BP 61 92224 BAGNEUX CEDEX հասցեով:
<http://www.western-armenia.eu/soutien.htm>

1. www.minorityrights.org/5266/syria/syria-overview.html
2. www.lexpress.fr/actualite/monde/proche-orient/la-jordanie-reclame-700-millions-de-dollars-pour-accueillir-les-refugiessyriens_1155466.html
3. www.liberation.fr/monde/2012/09/04/syrie-les-quartiers-rebelles-d-alep-souffrent-de-penurie-alimentaire_843800
4. www.lepoint.fr/monde/syrie-la-situation-humanitaire-se-degrade-le-chef-du-cicr-en-visite-dans-le-pays-05-09-2012-1502635_24.php

04.09.2012 թ.

**Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային
Խորհրդի Լրատվական բաժին**

Սիրիահայության ակունքներն ու արմատները

Հայկական Կիլիկիան գտնվում է Փոքր Ասիայի հարավ-արեւելքում: Հարավից այն եզերվում է Միջերկրական ծովը, իսկ հյուսիսում նրա սահմաններն անցնում են Կիլիկյան Տավրոսի լեռներով: Արեւելքում Կիլիկիայի սահմաններն անցնում են Ամանոսի (Սել) լեռներով: Կիլիկիան բաժանվում է Լեռնային եւ Դաշտային մասերի, Քարքարոտ բլուրներ ունեցող արեւմտյան մասը կոչվում է Քարուտ: Կիլիկիան հնագույն աղբյուրներում կոչվել է Կիցցուվառնա, կապված է եղել Հայկական եթնոսի հետ եւ տարածաշրջանի համար հանդես էր գալիս որպես հավատամքի եւ աստվածապաշտական գլխավոր կենտրոն: Հոմերոսի դյուցազներգության մեջ Հայոց արքա (Հ)սկայ Ջարմայրն էր ներկայացնում Ասե-րի երկրի ժառանգական արեւապաշտական գաղափարախոսությունը կապված «Լույս դրան», «Սկայի դուռ» արտահայտության հետ: (Հ)սկայ Ջարմայրն էր պաշտպանում «Սկայի դուռ»

գլխավոր հավատամքի դարպասը, Կիլիկիայի դարպասը:

Հոմերոսյան ժամանակներից սկսված Կիլիկիան Հայաստանում թագավորել են Հայոց արքաներ: XI դ. վերջին Փոքր Հայքի եւ Ծոփքի տարածքում հիմնադրվեց Կիլիկյան Հայկական պետությունը (1080-1375 թթ): Հայոց եթնոսը իր ինքնիշխանությունը Կիլիկիայում վերականգնել է Բագրատունիների շառավիղ հանդիսացող Ռուբինյանների կողմից, ովքեր հիմք դրեցին Ռուբինյան իշխանությանը (1080-1198թթ.):

1198-ին Լեւոն Բ Մեծագործի թագադրմամբ Հայաստանի մաս կազմող Կիլիկյան վերածեց Կիլիկիայի Հայկական Թագավորության, որի բնակչության մեծ մասը հայեր էին: 1226-ին Կիլիկիայի Հայկական Թագավորության գահին անցավ Ռուբինյաններից Հեթումյաններին: Կիլիկիայի Հայկական Թագավորությունը իր գոյության ողջ ընթացքում եղել է պատերազմների մեջ մշտապես ունեցել է բանակ, բանակի թվակազմը հասնում էր 60.000: Թագավորության մայրաքաղաքը սկզբնապես Տարսոսն էր, հետագայում Ադանան եւ ի վերջո Սիսը, կաթողիկոսի նստավայրը հաստատվեց Հոմսկլա քաղաքում:

Կիլիկիայի Հայկական Թագավորության հիմնադրման սկիզբը համընկավ առաջին խաչակրաց արշավանքի հետ: Խաչակիրների ուղին անցնում էր Կիլիկիայով, հայերը արեւմտյան քրիստոնյաներին ընդունում էին որպես հավատակից: Կիլիկիայի Հայկական Թագավորության եւ Արեւմտյան Եվրոպայի երկրների միջեւ, նաեւ ուներ հզոր տնտեսություն, այն ժամանակվա մեծագույն նավահանգիստներից մեկն էր՝ Այասը:

Կիլիկիայի Հայկական վերջին Թագավորության պատմությունը կարելի է բաժանել երկու շրջանի.

ա) 1080-1198 թթ.: Կիլիկիայի հայկական թագավորության կազմավորման եւ ամրապնդման ժամանակաշրջան, բ) 1198-1375 թթ.: նրա բարգավաճման եւ այնուհետեւ անկման շրջանը, երբ գոյություն ուներ որպես կախյալ թագավորություն՝

XVI դարի սկզբին Կիլիկիան զավթել են թուրքերը: Համաձայն Օսմանյան կայսրության վարչատարածքային բաժանման՝ Կիլիկիան կազմել է Ադանայի նահանգը, 1880-ից Մարաշը ներառվել է Հալեպի նահանգի մեջ:

Կիլիկիան Հայաստանը պատմական Հայաստանի նշանավոր մասն է, հատկապես իր թողած եւ աշխարհի շատ երկրներով սփռված մշակութային (գրականության, երաժշտության ճարտարապետության) ժառանգությամբ: Կիլիկիայում էին գործում ժամանակին հայտնի հայ արվեստագետներ Ներսես Շնորհալին (Ներսես Դ Կլայեցի կաթողիկոս) եւ Վարդան Այգեկցին: Հատկապես մեծ համբավ ուներ Կիլիկիայի Մանրանկարչության դպրոցը: Այդ դպրոցի սաներից էր աշխարհահռչակ մանրանկարիչ Թորոս Ռոսլինը, Կոստանդինը, Գրիգոր Սլիճեցին, Կիրակոսը: Թագավորական ընտանիքները նույնպես շատ մոտ են կանգնած եղել մշակութային կյանքին: Հայտնի ռուս գրող Վալերի Բրյուսովը իր աշխատություններից մեկում նկարագրում է Կիլիկյան Հայաստանը, որպես «մարդկության հոգեւոր կյանքի համաշխարհային կենտրոններից մեկը»:

Փոքր Հայքի՝ Կիլիկյան Հայաստանի՝ Սիրիահայ համայնքի վարժարանները.

Սիրիայի Կիլիկիայի հայերը 19-րդ դարի երկրորդ կեսից թուրքական լծի դեմ սկսված պայքարին մասնակցել են ակտիվորեն՝ 1920թ. օգոստոսին ազգային գործիչ Սիւրան Տամատյանի (1863-1945) գլխավորությամբ հռչակվեց Կիլիկիայի ինքնիշխանությունն ու անկախությունը՝ Կիլիկիայի իշխանությունը կենտրոնացվել էր Անգլիայի հրամանատարության ձեռքում, այնուհետեւ Ֆրանսիայի: Ֆրանսիական կառավարությունը 1921-ի հոկտեմբերի 20-ին Անկարայի պայմանագրով Կիլիկյան Հայաստանը հանձնեց Թուրքիային... Տավրը, Կիլիկյան Հայաստանը գրկվեց հայ բնակչությունից սուլթան Աբդուլ Համիդի, երիտթուրքերի եւ քեմալականների հայասպան քաղաքականության հետեւանքով:

Հայերի զանգվածային գաղթը դեպի Սիրիա վերստին տեղի է ունեցել Մեծ եղեռնից հետո՝ ժամանակակից սիրիահայ համայնքը ձեւավորվել է 1920-ականների սկզբին, Արեւմտյան Հայաստանից եւ Կիլիկիայից բռնագաղթած հայերով: Ըստ տարբեր տեղեկությունների, Սիրիայում բնակվում էր մոտ 150 հազարից մինչեւ 350 հազար հայ, հաշվառված հայերի հիմնական զանգվածը տեղաբաշխված Հալեպում, Դամասկոսում, Հոմսում, Լաթաքիայում, Քեսաբում, Կամըշլիում, Թարթուսում, Համայում եւ այլուր: Ժամանակակից Սիրիայում, Հալեպում XVI-XVII դդ. գործել է դպրատուն («դասատուն»), որի գրիչների գործերից պահպանվել են 200-ից ավելի ձեռագիր մատյաններ, ինչպես նաեւ հալեպահայ վարպետների բարձրորակ որմնանկարներ, սրբապատկերներ ու մանրանկարներ: Հայտնի էին նկարիչներ Ումեյի որդի Ամանիան, Հանանիայի որդի Խաչատուրը եւ ուրիշներ:

Հալեպում XIX դ. 40-ական թթ. գործել է հայկական չորս տարրական դպրոց: Հալեպահայ ազգային կյանքը կազմակերպել է Ռուբինյան միությունը (հիմնադրվել է 1846 թ.), 1858-ին բացվել է առաջին մանկապարտեզը («Ծաղկոց»), 1867-ին՝ առաջին իգական դպրոցը: 1876-ին հիմնվել են Ներսեսյան (արական) եւ Վարդուհյաց (իգական) դպրոցները: Ուսումնասիրաց ընկերությունը (1880), Դպրոցասեր տիկնամց միությունը (1898), Հալեպի

գլխավոր միջնակարգ դպրոցներն են Լազար Նաճարյան - Գալուստ Կյուլպենկյան, Կարեն Եփփե, Կիլիկյան, Մխիթարյան վարժարանները: Նախակրթարաններից են Տառնիեթի թաղամասի Հայ ավետարանականը, Կրթասիրացը, Գերմանիկյանը, Անարատ հղիության քույրերինը, Հայկազյանը, Ներսեսյանը եւ այլն:

Դամասկոսում հայկական առաջին դպրոցը հիմնվել է 1849 թ., Ազգային թարգմանչաց երկրորդական վարժարանը հիմնադրվել է 1898 թ., Կյուլպայի Կյուլպենկյան - Սահակյան, Հայ Ավետարանական (մանկապարտեզի եւ նախակրթարանի բաժիններով) եւ այլ վարժարաններ: 1922 թ. հիմնադրվել է Ս. Հակոբյանց ազգային երկսեռ վարժարանը, որն ունի նախակրթարան եւ մանկապարտեզի բաժիններ:

1921 թ. հիմնադրվել է Մեծի Տանն Կիլիկիո տարրական եւ ավագ հայկական դպրոցը, 12 - րդ դասարանով, խառը միջնակարգ դպրոցը, որը բաղկացած է երեք բաժիններից՝ տնկարանային, տարրական եւ միջնակարգ, որոնցից յուրաքանչյուրն ունի իր առանձին շենքը, այն գտնվում Սիսի ծառուղու երկայնքով: Սկզբում, դպրոցը հիմնադրվել է 1921 թ.՝ Կիլիկյան փախստականների ջանքերով, այնուհետեւ՝ Կիլիկիայի ասոցիացիայի օգնությամբ 1930-ին: 1960 թ. Կիլիկյան դպրոցի ներքո գործող վարչակազմի Կիլիկյան մշակութային միության միջոցով վերակառուցվել է ավելի քան 450 աշակերտների համար: Կրթասիրաց ավագ դպրոց, որը հիմնադրվել է 1924 թ.: Այնթափի Կրթասիրաց ասոցիացիայի ջանքերով բացվեց Այնթափի Կրթասիրաց խառը դպրոցը, մինչեւ 1974 թ. դպրոցը գործում էր հին քրիստոնեական շենքի մոտ, այժմ տեղափոխվել է նոր շենք:

1930-ականներին Սիրիայում կար 18, 1946-47-ին՝ 21 դպրոց: 1947-ին Կարեն Ջեպպեի նախաձեռնությամբ, ապա կաթողիկոս Ջարեհ Ա-ին Մայր Աթոռ Կիլիկիա, միջնորդությամբ հիմնադրվեց Կարեն Ջեպպեի անունով դպրոցը: Դպրոցի շենքն ընդլայնվել է 1966, 1973 եւ 1986 թ.: Այսօր, դպրոցն ունի ավելի քան 1100 աշակերտ:

Լազար-Նաջարյան, Գալուստ Գյուլբենկյան-Կենտրոնական վարժարանը հիմնադրվել է 1954 թ. Լազար Նաջարյանի ջանքերով, Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միության կողմից, այն վերածվել է ավագ դպրոցի, որն ունի նաեւ միջնակարգ բաժին: 1959թ. այն վերանվանվել է Լազար Նաջարյան, Գալուստ Գյուլբենկյան կենտրոնական-դպրոց: Դպրոցը ունի ավելի քան 1500 աշակերտ, այն գործում է Սիրիայի շրջանային կենտրոնական կոմիտեի Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միության կողմից: Դպրոցն ունի իր թատերական դահլիճը, որը կրում է իր անվան բարերարի անունը «Գեորգ Հակոբ Նազարյան»:

1972-78 թթ.՝ Սիրիայում գործում էր 14 հայկական միջնակարգ եւ տարրական դպրոցներ: 1980-ականներին Սիրիայում կար 38 հայկական միջնակարգ եւ տարրական դպրոց, որից 24-ը գտնվում էր Հալեպում, 6-ը՝ Բեսաբուն եւ շրջակայքում, 3-ը՝ Դամասկոսում, 2-ը՝ Կամըշլիում, 2-ը՝ Ջեզիրեում, 1-ը՝ Լաթաքիայում: 1986-ին՝ 22 դպրոց, 1994-ին՝ 14 դպրոց:

Դեռեւս 1920-ականներից Սիրիայում գործում են մեծ թվով բարեգործական, հայրենակցական, մշակութային, հայրենասիրական, մարմնամարզական միություններ: Գնահատելի աշխատանքներ են կատարում Թեքեյան մշակութային միության, Համազգային մշակութային միության, ՀԵԸՀ-ի մասնաճյուղերը, Ազգային մշակութային եւ Կիլիկյան մշակութային միությունները, ինչպես նաեւ Մարտիրոս Մարյան ակադեմիան:

Սիրիայում տիրող պատերազմական իրավիճակը իր «ավերիչ» հետքը թողեց սիրիահայության կենսակերպի վրա: Սիրիայում տիրող պատերազմական իրավիճակը

առավել ցայտուն մատնանշեց սիրիական հասարակության ներքին ճգնաժամը, որը խիստ բացասաբար է անդրադառնում հատկապես Սիրիական քրիստոնեական բնակչության վրա, որի մեկ մասն էլ կազմում է սիրիահայությունը: Ստեղծված ճգնաժամային իրավիճակը բացասական մեծ ազդեցություն է թողել եւ թողնում է հայկական դպրոցներում դասավանդման գործընթացի վրա, այս պատերազմական իրավիճակներում ժամանակավոր կամ մշտապես փակվել եւ շարունակվում են փակվել հայկական դպրոցները Սիրիայում.. : Սկիզբ առած պատերազմի թոհուրթոհում Սիրիայի հայկական դպրոցները առավել վտանգավոր հատվածներում չեն գործում, իսկ խաղաղ շրջաններում ուսումը շարունակվում է: Սիրիայի հայկական դպրոցների ֆինանսավորումը շարունակվում է Սիրիայի կառավարության կողմից, սա նշանակում է, որ դպրոցների աշխատանքները չեն դադարեցվելու կապված պատերազմական գործողությունների հետ: Ըստ հայ ավետարանական եկեղեցիների համայնքապետի «առավել վտանգավոր հատվածներում դպրոցները չեն գործում, իսկ խաղաղ շրջաններում ուսումը շարունակվում է: Դամասկոսի թեմի առաջնորդ Գերաշնորհ Տեր Արմաշ եպիսկոպոս Նալբանդյանը տեղեկացրեց. «Սիրիայում երկրի իշխանության եւ ընդդիմության միջեւ ամիսներ շարունակվող ռազմական գործողությունները չեն խաթարել Դամասկոսի հայկական եկեղեցիների եւ դպրոցների բնականոն աշխատանքը: Հայկական եկեղեցիները գործում են, եւ փակվելու մասին խոսք անգամ չկա»:

Լիբանանի հայ համայնքի ներկայացուցիչ Տիգրան Ջինբաշյանը նշում է, որ Սիրիայում քաղաքական վիճակի վատթարացման հետեւանքով Սիրիահայ երեխաների ուսուցումը նպատակահարմար է կազմակերպել ոչ թե Հայաստանում, այլ՝ Լիբանանում, ինչը պայմանավորված է լեզվի տարբերությամբ եւ կրթական ծրագրով: Չնայած առաջացած շատ խնդիրների, Սիրիահայության բազմաթիվ դպրոցականներ տեղափոխվել են Հայաստանի Հանրապետություն եւ շարունակում են իրենց ուսուցումը: Հայաստանի Հանրապետություն տեղափոխված Սիրիահայ դպրոցականները իրենց ուսուցումը հիմնականում իրականացնում են արեւելահայերենով եւ առանձին բացված հատուկ դպրոցներում արեւմտահայերենով՝ Սիրիահայ կրթական ծրագրին համապատասխան: Սիրիահայերը հաղորդակցվում են արեւմտահայերենով, փաստորեն հեռանալով իրենց լեզվական միջավայրից եւ գտնվելով Հայաստանի Հանրապետությունում նրանց առջեւ ծառանում է լեզվի խնդիրը: Արեւմտյան Հայաստանի Գիտության եւ կրթության հանձնախումբը մտահոգ է սիրիահայների առջեւ ծառացած խնդիրներով: Ելնելով առկա իրավիճակից անհրաժեշտ է միասնական կերպով եւ հաստատուն քայլերով ձեռնամուխ լինել Սիրիայի հայկական համայնքի եւ հայկական դպրոցների պահպանմանը տեղում՝ Սիրիայում: Սիրիայի հայ հասարակությունը մեծ հույսեր ունի, որ Սիրիայում տիրելու է խաղաղություն:

Արդի պատմական զարգացումներին համապատասխան խնդիր է առաջացել վերաթեւորելու Կիլիկիան, որպես հայկական բնօրրաններից մեկը, որպես Փոքր Հայքի մեկ հատվածը: Դա նշանակում է, որ հարկավոր է ոչ միայն մեր հոգու ու մտքի զորությամբ վերաիմաստավորել եւ արժեւորել Կիլիկիայի պատմական եւ մշակութային նշանակությունը, այլեւ ֆիզիկապես:

09.11.2012 թ.

Կարինե Հայրապետյան
Արեւմտյան Հայաստանի Կառավարության
Կրթության եւ գիտության հանձնաժողով

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Ժողովի (Խորհրդարանի) սեղծման մասին

Հոդված 1. Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Խորհրդը, Արեւմտյան Հայաստանի Վտարանդի Կառավարությունը եւ Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Ժողովը (Խորհրդարանը) միասին իրենց վրա են վերցնում Արեւմտյան Հայաստանի պետական ինստիտուտների ստեղծման, հայերի գոյության պահպանման, Արեւմտյան Հայաստանի տնտեսության վերականգնման, Արեւմտյան Հայաստանի վերաշինման պատասխանատվությունը:

Հոդված 2. Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Ժողովը (Խորհրդարանը) ճանաչում է Հայաստանի Հանրապետության 1918 թվականի մայիսի 28-ի, 1991 սեպտեմբերի 21-ի, եւ Արցախի Հանրապետության 1991 թվականի սեպտեմբերի 2-ի անկախության հռչակագրերը:

Հոդված 3. Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Ժողովը (այսինքն հայոց պահանջատիրության լուծման գործում հիմքային է համարում ազգային միասնությունը եւ հայոց անժամանցելի իրավունքը: Միեւնույն ժամանակ ընդունում միայն մեկ բանաձեւ՝ հայ ժողովրդը պետք է ապրի ինքնաբավ եւ ապագայում մեկ միասնական եւ անկախ Հայոց պետության կազմում:

Հոդված 4. Հենվելով Արեւմտյան Հայաստանի Հայերի Ազգային Խորհրդի պաշտոնական հայտարարության վրա, ընդունված՝ 2004 թվականի դեկտեմբերի 17-ին, Արեւմտյան Հայաստանի հայերի իրավունքների

մասին հռչակագրի, ընդունված՝ 2007 թվականի հունվարի 20-ին: Արեւմտյան Հայաստանի Վտարանդի Կառավարության ստեղծման որոշման, ընդունված՝ 2011 թվականի փետրվարի 4-ին, եւ պետական համակարգի մասին որոշման, ընդունված՝ 2011 թվականի մարտի 2-ին:

Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Խորհրդի 4-րդ Համագումարի որոշման համաձայն՝ Փարիզ, 2011 թվականի նոյեմբեր 26-ի, աշխատանքներ սկսել Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Ժողով (Խորհրդարանի) ձեւավորելու համար:

Հոդված 5. Առաջնորդվելով վերոնշյալ փաստաթղթերով Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Ժողովի (Խորհրդարանի) հռչակագրի համար:

Հոդված 6. Սույն որոշումը ուժի մեջ է մտնում ստորագրման պահից սկսված:

Ֆրանսիա, Փարիզ, 30.11.2012 թ.

**Արեւմտյան Հայաստանի
Ազգային Խորհրդի Նախագահ՝
ԱՐՄԵՆԱԿ ԱՐԱՅԱՄՅԱՆ**

ՀԱԿԱՄԱՐՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄԻՐԻԱՅՈՒՄ ԿՐՈՒՄ Է ՄԻՋՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ԲՆՈՒՅԹ

Հարգելի հայրենակիցներ, թույլ տվեք ձեզ ներկայացնել ՄԱԿ-ի միջազգային անկախ հետաքննող հանձնաժողովի վերջին զեկույցը Սիրիայում հակամարտության հետ կապված, որտեղ տեղ են գտել հայությանը վերաբերվող մի քանի կետեր եւ այդ առումով Արեւմտեան Հայաստանի Ազգային Խորհուրդն անհրաժեշտ է գտնում տալ իր պարզաբանումները զեկույցում տեղ գտած մի քանի դրույթների վերաբերյալ:

http://www.un.org/apps/newsFr/storyF.asp?NewsID=29545&Cr=Syrie&Cr1=Commission#.UNb2bG_8KSp

2012թ. դեկտեմբերի 20-ին Սիրիայում Մարդու իրավունքների խախտման ուսումնասիրությունների հանձնաժողովը ներկայացրեց իր թարմացված զեկույցը 2012թ. սեպտեմբերի 28-ից դեկտեմբերի 16-ն ընկած ժամանակաշրջանի համար, որտեղ հայտնում է Սիրիայում 21 ամսյա բախումների, առավելագույն միջհամայնքային բնույթի մասին:

Հանձնաժողովը հիմնվել է ժնեւում, եւ ՄԱԿ-ի իրավասությունների սահմաններում անցկացնում է հետաքննություն՝ Սիրիայում մարդու իրավունքների եւ միջազգային իրավունքի ոտնահարման հետ կապված:

Հանձնաժողովի անդամներն են՝ Պաուլո Սերջիո Պիեհիերոն, Կարեն Աբուլեյդը, Կառլա Դել Պոնտեն եւ Վիտիտ Մունտարբիոնը: Ձեկույցը 10 էջանոց է:

<http://www.ohchr.org/Documents/Countries/SY/ColS>

yrriaDecember2012.pdf

Վերջին զեկույցագրերն ու թարմացված լուրերը, 2011թ. օգոստոսից՝ հանձնաժողովի աշխատանքների սկսման պահից ի վեր, տալիս են բախման ավերիչ նկարագիրը, ինչպիսիք են՝ մարդու իրավունքների եւ Միջին Արեւելքի ժողովուրդների իրավունքների ոտնահարումը:

Ձեկույցում նշված են Սիրիայում ընթացիկ բռնությունների, հազարավոր զոհերի եւ վիրավորների, կեւ միլիոնի հասնող մասսայական գաղթի եւ ինչքի ավերման բարձր սանդղակի մասին: Այն նույնպես բնութագրում է, թե ինչպես են վնասվում եւ ավերվում համաշխարհային մշակութային կոթողները: Հանձնաժողովը հանգում է այն եզրակացությանը, որ հակամարտությունը կրում է առավել միջհամայնքային բնույթ: Ձեկույցի հեղինակները, նշում են, որ կառավարական եւ նրանց օժանդակող զինվորական բաժանմունքները, որոնք աջակցում են սուեմիներին, հարձակվում են անգեւ բնակչության վրա: Միաժամանակ զեկույցները տեղեկացնում են հակակառավարական զինված խմբավորումների՝ ալավիների եւ մյուս փոքրամասնություն կազմող կառավարամետ համայնքների, այդ թվում՝ կաթոլիկների, ուղղափառ հայերի եւ դրուզների վրա հարձակումների մասին: Այլ փոքրամասնություն կազմող համայնքները, որոնցից են՝ քրիստոնյաները, քրդերը, թուրքմենները, նույնպես հայտնվել են ներ-

քաշված հակամարտության մեջ եւ ստիպված են դիմել կամ զենքով ինքնապաշտպանությանը, կամ էլ հարել հակամարտության այս կամ այն կողմին: Հանձնաժողովին հանձնարարված է նաեւ հետաքննություն անցկացնել զինվորական եւ մարդկության դեմ հանցագործությունների հետ կապված մեղադրանքները, ինչպես նաեւ բոլոր մարդասպանությունների հետաքննությունները: Չնայած այն բանին, որ Սիրիայի իշխանությունները դեռ թույլ չեն տվել հանձնաժողովին հետաքննություն անցկացնել իր տարածքի վրա, այնուամենայնիվ, հանձնաժողովն ու իր աշխատակիցները ի վիճակի են եղել հարցազրույց անցկացնել ավելի քան 1200 վկաների եւ տուժվածների հետ: Պատրաստված զեկույցները կառուցված են այդ վկայությունների հիմքի վրա: Ձեկույցում նշված է Սիրիայում զինված օտարերկրյա զորհայինների ներկայության մասին, որոնց մի մասը կապված ծայրահեղական եւ ահաբեկչական խմբավորումների հետ և կոչվում են իշխանությունների դեմ: Ձեկույցի ամբողջական տեքստն այստեղ [/www.ohchr.org/Documents/Countries/SY/ColSyriaDecember2012.pdf](http://www.ohchr.org/Documents/Countries/SY/ColSyriaDecember2012.pdf):

Ձեկույցում հայտնության հետ առնչվող կետերը 14, 21, 22, 38 են:

Այժմ թույլ տվեք զեկույցից առանձնացնել մի քանի դրույթներ եւ տալ Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային խորհրդի պարզաբանումներն ու մտահոգություններն այդ առումով, որը փաթեթի տեսքով կներկայացվի ՄԱԿ-ի միջազգային անկախ հետաքննող հանձնաժողովի նախագահի պ-ն Պաուլո Սերջիո Պինիեիրին:

Ցանկանում ենք նշել հետևյալ կետերը՝

1. Հանձնաժողովը զեկույցում նշում է, որ հակամարտությունը Սիրիայում կրում է միջհամայնքային բնույթ եւ հակամարտության մեջ ներքաշված փոքրամասնությունների անունների շարքում նշվում է նաեւ հայերի անունը:

Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային խորհրդի բացատրությունը.

Նախ պետք է հիշեցնենք, որ հայերը Սիրիայում բնիկ ժողովուրդ են և փոքրամասնություն չեն:

2. Հակամարտությունը, ինչպես ներկայացված է զեկույցում, միջհամայնքային չէ եւ իրենց կամքին հակառակ՝ հակամարտության մեջ ներքաշված ժողովուրդները՝ հայերը, քրդերը, ալավիները, դրուզները նորմալ հարաբերությունների մեջ են միմյանց հետ եւ նրանց ընդհանուր թշնամին հանդիսանում է Սիրիայից դուրս ստեղծված եւ թուրքիայի սահմանով Սիրիա հորդող զինված իսլամիստ զրոհայիների խմբերը, որոնք տասնյակից ավելի են: Ձեկույցում նշված է այդ մասին եւ կան բազմաթիվ վկայություններ:

3. Որպես ասվածի ապացույց, պետք նշել, որ նշված ժողովուրդները ինքնակազմակերպված են եւ ոչ միայն չեն հակամարտում միմյանց դեմ, այլեւ միասին կազմել են իրենց ինքնապաշտպանության ջոկատները զրոհայիների դեմ եւ միասին կազմել են քաղաքային խորհուրդ, որտեղ ընդունում են համատեղ որոշումներ իրենց անվտանգությունն ու իրավունքները պաշտպանելու համար, որպես բնիկ ժողովուրդներ: Այս մասին զեկույցը ոչինչ չի հայտնում: Գրոհային 2 խմբավորման անուններ արդեն մտել են միջազգային հանրության ահաբեկչական ցուցակների մեջ:

http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=5v6YbnZcLqk

4. Ձեկույցի 21-րդ եւ 22-րդ կետերում նշված է՝ գրոհայիներն անցնում են Սիրիա թուրքիայի սահմանով:

«Սիրիայի «ուղղափառ հայեր», մյուս դեպքում՝ «Ուղղափառ հայերի համայնք» ձեւակերպումները, որոնք ճիշտ չեն եւ ճիշտ չեն ներկայացնում իրական պատկերը: Սիրիայի հայ համայնքում չկան ուղղափառ եկեղեցու հետեւորդներ, որպես այդպիսիք: Սիրիայի հայերը հիմնականում հայ առաքելական, ինչպես նաեւ հայ կաթոլիկ եւ հայ ավետարանչական ուղղությունների հետեւորդներ են:

5. Ձեկույցում նշված չէ, այն մասին որ, գործում են քաղաքային խորհուրդներ՝ բաղկացած այդ նույն հակամարտության մեջ ներքաշված համայնքային փոքրամասնությունների ներկայացուցիչներից՝ իրենց իրավունքների պաշտպանության, ինքնապաշտպանության եւ ինքնակազմակերպման նպատակով:

6. Համաձայն զեկույցի, հայերը և մյուս նշված ժողովուրդները, որոնք կառավարամետ են, հայտնվել են գրոհայիների հարձակման թիրախում:

- ճշտում՝

Հայերը եւ մյուս ժողովուրդները չեզոք են եւ, ինչպես նշեցինք վերելում, միջհամայնքային հարաբերությունները նորմալ են միմյանց հետ եւ կազմելով ինքնապաշտպանության համատեղ ջոկատներ ընդդեմ օտարերկրյա զինված իսլամիստական խմբավորումների դեմ, որոնք ներխուժում են թուրքիայի Հանրապետության սահմանով:

7. Կցանկանայինք հիշեցնել, որ զեկույցում նշված չէ Դեր Ջորում մոթված հայ եւ մյուս ժողովուրդների ընտանիքների մասին, Դեր Ջորի հայ նահատակաց հուշակոթողին հասցված վնասի մասին, իրենց բնակավայրերը ստիպված լքածների ճակատագրի մասին:

8. ԱՅԱԽ-ը ընդգծում է, որ ՄԱԿ-ի փորձագետների հանձնաժողովը Սիրիայի հայերին, քրդերին, ալավիներին եւ մյուս ժողովուրդներին իր զեկույցում չի ներկայացրել որպես բնիկ ժողովուրդներ, որոնք որպես այդպիսին ունեն հատուկ իրավունքներ՝ նաեւ համաձայն ՄԱԿ-ում ամրագրված բնիկ ժողովուրդների իրավունքների մասին օրենքում, որոնք առավել արտացոլված են օրենքի 20, 26, 30 հոդվածների կետերում:

Սրանք այն հիմնադրույթներն են, որոնց վրա Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային խորհուրդը ցանկանում է ուղղել ՄԱԿ-ի հանձնաժողովի ուշադրությունը եւ լիափութ է, որ հանձնաժողովն իր հետագա աշխատանքներում կլինի ավելի տեղեկացված եւ կներկայացնի ավելի ստույգ փաստեր:

23.12.2012 թ.

**Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային խորհրդի
Լրատվական հանձնաժողով**

ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ

Թիվ 7 - 2013.01.18

ՀՐԱՄԱՆԱԳԻՐ ՀԱՏՈՒԿ ՁԻՆՎՈՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆ ՍՏԵՂԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Ռաս ալ Այնը գտնվում է հայկական թուրքոս (թուրքոս) լեռան լանջին: Անտիկ աշխարհում այն հայտնի է, որպես «Ռեշեյնա», «Այն Վարդա», «Թեոդոսիոպոլիս» անվանումներով, այն կոչված էր Բյուզանդական Կայսր Թեոդոս 1-ի անունով, որը քաղաքին հատուկ իրավունքներ էր տվել: Վերջինիս անունը նաեւ կապված է ԿԱՐԻՆ (Էրզրում) քաղաքի հետ:

Քաղաքը հիմնադրվել է բնական աղբյուրների մոտ եւ ստացել է «արուն» անվանումը: Այս քաղաքը անմիջական կապ ունի հայ ժողովրդի մի մասի ճակատագրի հետ:

1915 թվականի մայիս ամսվա «թեժ» օրերին, հայ գաղթականներով մի քարավան, որը տեղահանվել էր Տիգրանակերտ եւ Դերիկ մարզերից, ստիպված էր կանգ առնել Ռաս ալ Այնում եւ նրա մերձավոր գյուղերում: Երկար ճանապարհից հոգնած եւ խոշտանգված գաղթականները իրենց ծարավը հագեցնում էին բնական աղբյուրների ջրով եւ մի քիչ հանգստանում, սակայն թուրքական բանակի զինվորների, ինչպես նաեւ քրդերի, թուրքմենների, չեչենների եւ չերքեզների հրոսակախմբերը կոտորեցին անպաշտպան հայերին, իսկ մազապուրծ եղածները շարունակեցին իրենց ճանապարհը դեպի ԴԵՐ ԶՕՐ... Յոթանասուն հազարից ավելի հայ կոտորվեց, այստեղ հողի ամեն մեկ թիզը ողողված է հայի արյունով: Մարդկանց սպանում էին հաճույքի համար, ինչպես շարժում թիրախներ: Չնայած բոլոր դժվարություններին երկու հարյուր հայ ընտանիք կարողացավ հաստատվել Ռաս ալ Այնում: Ազատվելով թուրքական ճնշումներից, հայերը սկսեցին շունչ քաշել Սիրիայում: Նրանք սկսեցին իրենց հանապազօրյա հացը վաստակել արհեստների եւ երկրագործության ոլորտներում: Փոխադարձ հարգանքի պայմաններում, արաբ ժողովրդի հետ, նրանք սկսեցին ապրել խաղաղությամբ մեջ:

Ֆրանսիացի Դիլոդին գրել է. «Ամեն տեղ, ուր հայերը գնացին, առաջին հերթին հիմնադրեցին իրենց դպրոցը, եկեղեցին եւ լրագրերը»: Արդեն յոթանասուն տարի է Ռաս ալ Այնում գործում է հայկական դպրոց, իսկ առաքելական եկեղեցին ավելի վաղ է հիմնադրվել: Թեեւ այսօր շատ քիչ հայեր են մնացել, սակայն նրանք ունեն 16 աշակերտով դպրոց, վերականգնված եկեղեցի, հուշահամալիր՝ նվիրված ցեղասպանության զոհերին, որտեղ պահպանված են նահատակների ոսկորները: Տեղաբնակ հայերը Հալեպի Հայոց Թեմից խնդրել են, որպեսզի Ռաս ալ Այնին տրվի ուխտագնացության կարգավիճակ, ինչպիսին է ԴԵՐ ԶՕՐ-ինը, սակայն մինչեւ այսօր այս դիմումը մնացել է անպատասխան:

Ռաս ալ Այնում ծնված պարոն Վրեժն ինձ պատմեց մի տխուր պատմություն: Նրա հայրը մի անգամ իրեն պատմել է, որ Ռաս ալ Այնին մոտ քարայրներում հայերին տանջամահ են արել: Քարայրները լցված են քարերով, ուր թաղված են մարդկանց մարմինները: Պարոն Վրեժը վախենում է, որ մի օր կառավարությունը որոշում կընդունի ինչ-որ մի բան կառուցել այդ տաճարում եւ գերեզմանները կաղծվեն:

Ռաս ալ Այնի փոքր հայկական համայնքը բազմաթիվ խնդիրներ ունի: Եկեղեցին չունի քահանա: Եկեղեցական ծիսակատարություններ կատարելու համար

հոգեւորական է գալիս 160 կմ հեռու գտնվող Գամշլի քաղաքից: Ժողովուրդը գեղեցիկ հայրենասիրական երգեր է կատարում: Դպրոցի տնօրեն տիկին Անի Սարգսյանը, ով նույն դպրոցն է ավարտել, գրեթե ջանք չի խնայում, որ երեխաները մեծանան հայկական ոգով: Ծնողներն ու բարերարներն օգնում են դպրոցին: Կան բավական մեծ խնդիրներ, որոնք խոչընդոտում են այս փոքր համայնքի գոյատևմանը: Հայ վարպետ արհեստավորներից սովորելով տարբեր արհեստներ, այսօր մյուս ազգերն ավելի շատ հաճախորդներ ունեն, քան հայերը: Հայ երեխաների մի մասը մեկնել է Հալեպ, Դամասկոս, Լիբանան կամ ուրիշ երկրներ ուսումը շարունակելու, աշխատանք գտնելու նպատակով: Եթե այս ամենը շարունակվի, շուտով Ռաս ալ Այնում այլևս հայ չի լինի: Նրանք, ովքեր մնում են, ամուսնանում են քրդերի, արաբների եւ ասորիների հետ:

Քրդերի եւ իսլամական խմբերի միջեւ հաստատված երկամսյա զինադադարից հետո, հունվարի 16-ին, Նավաֆ Ռահեբ ալ Բաշիրի հրամանատարությամբ, թուրքիայից ծանր սպառնալուծությամբ զինված խմբեր մտան Ռաս ալ Այն (քրդերեն Սեդեկանի) եւ առաջինը հարձակվեցին հայ եւ քուրդ բնակչության վրա, բախումներ առաջացնելով քրդական մոտ հազարի հասնող բանակի հետ, որը բաղկացած էր տղամարդկանցից եւ կանանցից:

Այս քաղաքում զինադադարը քրդերի եւ Սիրիայի ազատ բանակի միջեւ կնքվել էր Արեւմուտքի, Թուրքիայի, ինչպես նաեւ Արաբական թագավորության հովանավորության ներքո: Պայմանագրում նշված է, որ քաղաքում ստեղծվելու է «Ժողովրդական խորհուրդ», որն իր մեջ ներգրավելու է տարբեր ազգերի ներկայացուցիչների, ինչպես նաեւ հայերի: Նշվում է նաեւ, որ զորքերը պետք է հեռանան քաղաքից:

Քրդական բանակը հայտարարեց, որ բախումների հետեւանքում սպանվել է 70 ապստամբ, որոնք Ռաս ալ Այն են մտել Թուրքիայից: «Զինվորական խմբավորման մոտ 70 անդամ է սպանվել», - նշում է Ռուստեմ Ազադը, քրդական բանակի «Ժողովրդի Պաշտպանության Միության» ազատամարտիկը:

Քրդական բանակը ստեղծվել է 2012 թվականի հուլիսին: Հունվարին տեղի ունեցած բախումների ընթացքում տասնյակ մարդիկ են վիրավորվել, հայտարարեց քրդական «Ռոհանի» հեռուստակայանը, ավելացնելով որ՝ «Ժողովրդի Պաշտպանության Միությունը» ունեցավ մեկ զոհ եւ մեկ վիրավոր:

Վիրավոր ապստամբները շտապ օգնության մեքենաներով տեղափոխվել են Սեյլանպինար, քաղաքի զույգ հիվանդանոցները, տեղեկացնում են տեղական աղբյուրները:

Հարձակումները տեղի են ունեցել հունվարի 15-ին եւ 16-ին, երբ Թուրքիան ռմբակոծում էր Իրաքի Քուրդիստանի Աշխատավորական Կուսակցութեան «դիրքերը», միաժամանակ խոսելով քուրդ առաջնորդ Աբդուլահ Օջալանի հետ տարվող «բանակցությունների» մասին, ով 1999 թվականից բանտարկված է Իմրալի Կղզում:

Իրաքում, հունվարի 16-ին երեք հարձակումներ տեղի ունեցան քրդական կուսակցությունների դեմ,

որի ընթացքում Քիրքուկ եւ Թոյուզ խուրմաթու քաղաքներում 31 մարդ սպանվեց:

Ավելի վաղ, հունվարի 9-ին, Փարիզում, մարդու իրավունքների երկիր՝ Ֆրանսիայում, քրդական շարժման 3 կին ներկայացուցիչներ սպանվեցին: Տարվա սկզբից ի վեր 10 երիտասարդ զինվորներ են սպանվել Լիջնուպում, եւ ուրիշ 14-ը՝ Հաքքարի եւ Շըրնաքի տարածաշրջաններում:

Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Խորհուրդը դատապարտում է Հալեպի համալսարանի ուսանողների դեմ ուղղված ահաբեկչությունը:

Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Խորհուրդը դատապարտում է Սիրիայի հայ համայնքի անվտանգությանն ու պաշտպանությանը ուղղված մարդասիրական օգնության չարաշահումները:

Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Խորհուրդը դատապարտում է Սիրիայի հայ համայնքի անվտանգությանն ու պաշտպանությանը ուղղված մարդասիրական օգնության չարաշահումները: Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Խորհուրդը դատապարտում է խաղաղ բնակչության հանդեպ իրականացվող եւ 22 ամսից ավել երկարող, ահռելի չափերի հասնող այս բռնությունը՝ ոչ միայն Սիրիայում, այլեւ ողջ տարածաշրջանում, այդ թվում՝ Արեւմտյան Հայաստանում եւ Եվրոպայում:

Նկատի առնելով պատերազմական դրությունը, դրա հետեւանքում իրականացվող բռնությունն ու չարաշահումը, Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Խորհրդի Նախագահ Արմենակ Աբրահամյանը շարունակելով Արեւմտյան Հայաստանի ժողովուրդների

Պաշտպանության Գերագույն Խորհրդի առաքելությունը՝ մտադիր է մոտ ժամանակահատվածում ստեղծել պատերազմական իրավիճակին համապատասխան ռազմական բնույթի հատուկ դատարան, որը ժամանակավորապես կգտնվի Ռաս ալ Այնում եւ կարող է ցանկացած ժամանակ տեղափոխվել այլ վայր: Ռազմական բնույթի հատուկ դատարանը, պատասխանատվություն է կրում բոլոր արարքների համար, որոնք փաստացիորեն խախտում են հայ մարդկանց իրավունքները Արեւմտեան Հայաստանում եւ Սիրիայում, սկսած 2011 թվականից: Դատարանի ծառայություններից կարող են օգտվել նաեւ մյուս ժողովուրդները, ովքեր կդիմեն դատարանի իրավասությանը:

Դատարանի դերն է, համաձայն դատարանի կանոնադրության, քննության առնել եւ ի հարկին դատապարտել ու պատժել ֆիզիկական անձանց եւ իրավաբանական կազմակերպությունների, ովքեր պատասխանատու են քրեական գործունեության համար: Դատարանի վճիռը գրված կլինի հայերեն ու կներկայացվի հասարակությանը:

Նախագահական որոշումը ուժի մեջ է մտնում ստորագրման պահից:

Ռաս ալ Այն, 18.01.2013 թ.

**Արեւմտյան Հայաստանի Ազգային Խորհրդի
Լրատվական Բաժին**

Краткая информация о Международном женском объединении амшенских армян, его целях и задачах

Главным Управлением Министерства юстиции Российской Федерации официально зарегистрирована НП «Международное женское объединение амшенских армян «Амшенка», учредительный съезд которого прошел в ноябре 2012 года в г. Ростове-на-Дону. Организация объединит амшенских армян проживающих как в России (Ростовская, Московская, Астраханская области, Краснодарский и Ставропольский края, Республика Адыгея, г. Москва), Абхазии, Грузии и в Европе, так и на исторической Родине - в Западной Армении в Амшене (в т.ч. побережье Черного моря нынешней Турции).

Председателем правления организации избрана журналист-этнограф Оганян Саида Хачиковна.

Важнейшими целями и задачами организации являются:

Деятельность, направленная на защиту прав, интересов и достойного положения женщин в обществе, обеспечению равных возможностей для фактического равноправия женщин в политической, социальной, экономической и культурной жизни; содействие в защите прав женщин на труд, медицинское обслуживание, а также улучшению положения женщин и детей в семье. Содействие в международном признании и осуждении геноцида армян на территории Западной Армении и Османской Турции в 1894-1923 годах и в восстановлении исторической и общечеловеческой справедливости в отношении амшенских армян Западной Армении.

Содействие возрождению и развитию национальной самобытности, традиций, культуры, языка, образования, удовлетворению культурных, духовных, социальных, информационных и экономических потребностей амшенских армян проживающих в Российской Федерации и в иностранных государствах; содействие в объединении и сплочении амшенских армян во всем мире для сохранения их традиций и обычаев; содействует возрождению и развитию народных амшенских промыслов и ремесел. Организация будет проводить научные, учебные, информационные мероприятия, а также фестивали, конкурсы, смотры, выставки, мемориальные вечера в области национальной культуры амшенских армян и другие мероприятия по своей тематике. Исследовать и освещать сложившиеся исторические и культурные связи армянского народа с русским и другими народами, проживающими на территории России. Осуществлять благотворительную и издательскую деятельность.

Устанавливать и развивать сотрудничество со всеми заинтересованными государственными, общественными и религиозными организациями, СМИ, научными, культурными и образовательными учреждениями Российской Федерации, Республики Армения и других иностранных государств, также с зарубежными и международными организациями; содействовать и расширять международные связи с женскими объединениями.

Национальный Совет Армян Западной Армении, Информационный отдел, 21.02.2013

ПАРИЖСКОЕ «ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗАПАДНОЙ АРМЕНИИ В ИЗГНАНИИ»

Армяно-турецкие отношения

Обозреватель ИА REX Станислав Тарасов напавил ряд вопросов «правительству Западной Армении в изгнании» (Париж), на которые получил ответы от руководителя комитета по внешним связям этого правительства Арама Мкртчяна, которые ниже приводятся полностью:

Как вы оцениваете ситуацию, сложившуюся сейчас в Закавказье (Южный Кавказ). Каковы перспективы карабахского урегулирования?

На Южном Кавказе военно-политическая ситуация взрывоопасна, рядом находятся Закавказские государства, военно-политическая ситуация в этих государствах не однозначна, западная политика на этом этапе достаточно сильна и это основная проблема между Западом и Россией. Россия снова сталкивается с проблемой 200-летней давности на территории Южного Кавказа и возможно, на этих рубежах решается будущее Большой России и Малой Азии, которая иногда называется Анатолия, иногда - Курдистан, а на самом деле речь идет о Западной Армении. Исторический и политический анализ показывает: сильное и большое армянское государство на южных границах России - необходимость. Перспективы карабахского урегулирования на прямую связана с политикой России.

Что могли бы дать Армении цюрихские протоколы?

Цюрихские протоколы дали то, что дали, другой вопрос-чего ждали организаторы цюрихских протоколов; цюрихские протоколы доказали, что между западом и севером существует определенное непонимание армянского вопроса, а армянская сторона не в состоянии правильно сформулировать свои требования. Цюрихские протоколы утвердили еще раз: Турция пока не понимает - мы коренной народ, что мы уже живем в другом мире, изменения на нашем регионе неизбежны. Турецкая Республика глубоко понимает: Гаагский трибунал неизбежен, а арбитражное решение не имеет срока давности.

Будет ли создано правительство Западной

Армении в эмиграции? Если «да», то какова его цель?

Правительство Западной Армении создано 4 февраля 2011 г. Правительство Западной Армении является правопреемником арбитражного решения В. Вильсона. Основные цели правительства Западной Армении в изгнании таковы: армяне Западной Армении, в том числе Киликийские, проживающие в колониях разных стран, имеют право восстановить Западную Армению как государство. Международные правовые и политические институты должны реализовать арбитражное решение В. Вильсона, Национальный Совет Западной Армении и правительство Западной Армении в изгнании уже приняли конвенцию о вооруженном нейтралитете.

Государственное образование Западной Армении, Киликийской Армении решает историческую проблему а также дает возможность и западу и северу заниматься действительными проблемами цивилизации. Политическая ситуация на нашем регионе, а также на Ближнем Востоке требует нашего участия для построения нового мира на нашем регионе, исключительно в рамках права.

У нас есть достоверная информация о контактах, которые имеет армянская диаспора с турецкими представителями. О чем ведутся переговоры и реально ли воссоздание «армянского очага» в Турции?

Мы не думаем, что кто-то может вести переговоры с Турцией от имени армян Западной Армении, кроме законного правительства Западной Армении в изгнании; с другой стороны - мы знаем, что между Турцией и РА велись переговоры. Армяне живут на своей родине: об этом знают все - это армяне Амшен, это армяне Муша и так далее. Мы говорим о воссоздании государства, а не об армянском очаге в Турции.

Тарасов Станислав
[/www.iarex.ru/interviews/31625.html](http://www.iarex.ru/interviews/31625.html)

Куда заведет Турцию упряжка Эрдоган — Давутоглу

Сейчас в Турции уже не у кого не вызывает сомнения факт, что объявленная в свое время нынешним главой турецкого внешнеполитического ведомства доктрина «ноль проблем с соседями» обернулась формулой - «ноль соседей без проблем». Как пишет турецкая газета Zaman, «стремление Турции стать лидером региона отошло на второй план», на первые позиции «неожиданно вышла задача обеспечения государственной безопасности». Кстати, газета подметила еще одну важную особенность, которая совпадает и с нашими наблюдениями: «Публичные выступления Давутоглу все больше и больше лишаются аналитического начала, строятся на эмоционально- пропагандистских принципах, а сама стилистика предпринимаемых действий смахивает на «театр одного актера», поведение профессора, читающего лекции, а не профессионального дипломата, способного оценивать собственные же противоречивые и громче всех звучащие заявления». Турция сегодня не ладит, помимо Сирии, с Ираном и Ираком, Грецией и Кипром, Израилем и даже с Азербайджаном у нее на базе сотрудничества последнего с Израилем есть проблемы. Плюс к этому сложные отношения с ЕС и США. А ее стилистика в отношении России экспертами оценивается как «игра на грани фола».

Перемены, которые могут произойти в турецком правительстве, говорят о желании Анкары переосмыслить свой политический курс, чтобы вписаться в формирующийся новый геополитический расклад на Ближнем Востоке. Но в сложившейся внутривластной ситуации вряд ли премьер-министр Эрдоган потребует отставки Давутоглу, потому, что сам Давутоглу не раз заявлял, что «у него никогда не было своей внешней политики». Так что глава правительства и министр иностранных дел остаются пока в одной упряжке. Надолго ли?

Станислав Тарасов /www.arminfocenter.ucoz.ru, 14.01.2013/

Հայաստանի եւ քրդերի աղագան, Թուրքիայի զարգացման հեռանկարը

«Հայրենիքն այն է, որ ոչ թե կորչում, այլ ընդամենը հափշտակվում»¹

Հայաստանի ապագան Հայկական Հարցի վերջնական եւ ամբողջական կարգավորման, այդ թվում՝ Հայաստանի տարածքային ամբողջականության վերականգման մեջ է: Քրդերի ապագան Քրդական Հարցի վերջնական կարգավորման, քուրդ ժողովրդի ինքնորոշման իրավունքի իրականացման մեջ է: Ժամանակակից Թուրքիայի ապագան, որպես եւրոպական քաղաքակրթության ապագա հնարավոր մաս, ուղղակիորեն կապված է վերոնշյալ երկու խնդիրների վերջնական կարգավորման հետ: Թուրքիայի Հանրապետության համար Հայաստանի տարածքային ամբողջականության վերականգման եւ քրդերի ինքնորոշման իրավունքի իրականացման գործընթացներն անկասելի են, որոնք անկասկած բերելու են քաղաքակրթական հանգուցալուծման՝ ի օգուտ տարածաշրջանում ապրող ազգերի եւ ժողովուրդների:

Թուրք հեղինակ Մեհմեդ Շելքեք Էյզինը «Հարցն այդքան հեշտ եւ մատչելի չէ» հրապարակման միջոցով (1) իրականում Թուրքիայի զարգացման հնարավորությունը խոչընդոտելու, կասեցնելու ու կանխելու ծրագիր է առաջարկում, երբ փորձում է մի բանաձեւի միջոցով քրդական ազատագրական պայքարը ներկայացնել որպես հայկական, հայկական եւ քրդական ազատագրական շարժումները հակադրել իրար եւ դրանով փորձել հետաձգել Հայկական Հարցի եւ Քրդական Հարցի կարգավորման գործընթացը, իբրեւ թե՝ ի օգուտ Թուրքիայի Հանրապետության:

Հոդվածագիրը գրում է.

«PKK-ն դրսից քրդական շարժման պես է երեւում, սակայն այն իրականում գաղտնի հայկական շարժում է, որն ուզում է Անատոլիան կրկին քրիստոնյաների հայրենիք դարձել եւ մեծ Հայաստանի երազանքն իրականացնել: Այս գործի հետեւում են սիոնիզմը, իմպերիալիզմը եւ խորքային ուժերը: Հայերը Թուրքիայից պահանջում են այսօրվա Հայաստանի 4 կամ 5 անգամ ավելի մեծ հող: Այսինքն, PKK-ին չի լինի վերացնել, եթե փորձեն վերացնել, կվերացնեն այդ փորձն անողին»,

եւ ապա եզրակացնում.

«Եվրամիությունը, ԱՄՆ-ը, Սիոնիզմը, խաչակիրները եւ ինպերիալիստները մտադրվել են Թուրքիան պառակտել՝ եւ մինչեւ նրանց պլանները չխառնենք, խաղը չենք հաղթի»:

Հանրապետական Թուրքիան իր ստեղծման պահից որոշակի զարգացում է ապրել, որովհետեւ 1920-ականներին քեմալականները պետության զարգացման

համար ընտրել են տնտեսական – քաղաքական զարգացման գերմանական մոդելը: Զարգացման այդ հնարավորությունը այսօր էլ պահպանվում են, բայց այդ մոդելը այլեւս չի կարող ինքնաբավ աշխատել ու զարգանալ, որովհետեւ անմիջականորեն առնչվում է թուրքական պետության մեջ ժողովրդավարական գործընթացների զարգացումների հետ: Իսկ ժողովրդավարական գործընթացները չեն կարող զարգանալ, որովհետեւ երկրում առկա է մի քանի հարյուրամյակ պարբերաբար չկարգավորված Հայկական Հարցը եւ նրա կողքին վերջին մի քանի տասնամյակներին առաջ եկած Քրդական Հարցը:

Ստացվում է Թուրքիայի Հանրապետությունը, նույնիսկ երկկողմանի ուժգին ցանկության դեպքում, չի կարող մաս կազմել ոչ եւրոպական ինտեգրման գործընթացներին եւ ոչ էլ եւրասիական, որովհետեւ երկու դեպքում էլ վճռական դերակատարություն են ձեռք բերելու չկարգավորված Հայկական Հարցը եւ նրան զուգահեռ վերջին մի քանի տասնամյակների ընթացքում ձեւավորված Քրդական Հարցը: Այնպես որ, այդ երկու խնդիրները շրջանցելու, հաղթահարելու եւ ի վերջո «հաղթելու» ծրագիրը, որ առաջարկում է հեղինակը, Թուրքիայի իրական զարգացումը խոչընդոտելու մի ծրագիր է: Մենք արդեն նշել ենք, որ Ֆրանսիայի Սահմանադրական դատարանը ճիշտ նույն կերպ վարվեց, երբ խոչընդոտեց Հայերի ցեղասպանության ժխտողականության քրեականացման օրինագծի հաստատումը Ֆրանսիայի Սենատում, դրանով խոչընդոտելով Թուրքիայի զարգացման եւս մեկ հնարավորություն:

Քաղաքակրթական զարգացմանը այլընտրանք չկա:

Այդպես է եւ՝ Հայաստանի, եւ՝ քրդերի, եւ՝ Թուրքիայի պարագային: Որքան շուտ ընդդիմացող կողմերը հասկանան եւ ընկալեն թնջուկի բուն էությունը, այդքան քիչ կտառապեն տարածաշրջանում ապրող բոլոր ժողովուրդները:

09.02.2013 թ.

**Արեւմտյան Հայաստանի
Վտարանդի Կառավարության Վարչապետ՝
ՏԻԳՐԱՆ ՓԱՇԱԲԵՁՅԱՆ**

Ծանոթագրություն

1.Պարույր Սեւակ, «Եռաձայն պատարագ», 1965թ.

ԱՅՍ ՏՆՈՒՐ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՊԱՏՃԱՌԸ՝ ՄԵՆՔ ԵՆՔ...

ԵԼՔԸ ...

Մինչեւ այս բոլորը հասկացած հայորդիներ՝ Հայրենիքով եւ Սփյուռքով, միասին չստեղծեն նոր մտածողության, նոր գիտելիքների, նոր գաղափարների նոր որակների, ՆՈՐ ՀԱՅԵՐԻՑ բաղկացած նոր ազգային-քաղաքական ուժ, որքան էլ մեզ պատե-պատ տանք, ոչինչ չենք կարողանալու փոխել մեր կյանքում: Ընդհակառակը՝ գնալով խրվելու ենք ճահիճը, որից հետո արդեն՝ մեզանով կզբաղվեն ուրիշները: Իսկ պատմության մեջ, բոլոր ազգերի մոտ նման հեղափոխական ուժեր ստեղծել են ԱՆՀԱՏՆԵՐԸ՝ իրար գտնելով եւ միավորվելով: Ցանկացած մարդ իրեն բոլորից լավ է ճանաչում: Նա, ով ընդունում է սա, համարվում է ԱՅԴ ՌԺԸ ստեղծող անհատներից մեկը...

Ավելացնենք, որ մարդկության տեսած նախորդ հեղափոխությունների ժամանակ մարդիկ իրար գտնում էին՝ բերնե-բերան ձայն տալով, թուզիկներով, ընդհատակյա նկուղներում հանդիպելով...

Իսկ մենք հիմա՝ Հ Ա Մ Ա Ց Ա Ն Ց ունենք... Արմեն Զատիկյան /www.norkhosq.net, 13.02, 2013թ./

Տեկոր գյուղ. Խժկոնքի վանք 21-րդ դար

<http://www.western-armenia.eu/stat.gov.wa/index.htm>